

Ravintolan salitilan suunnittelu

Vesilinna Restaurant

Mira Norrby-Järvinen

Opinnäytetyö

Marraskuu 2016

Matkailu- ja ravitsemisala

Restonomi (AMK), Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

Tilapalvelut

Tekijä(t) Norrby-Järvinen, Mira	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Marraskuu 2016
	Sivumäärä 56	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Ravintolan salitilan suunnittelu Vesilinna Restaurant		
Tutkinto-ohjelma Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Partanen, Soili		
Toimeksiantaja(t) Vesilinna Restaurant		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona ravintola Vesilinnalle, joka sijaitsee Jyväskylän Harjulla. Tavoitteena oli löytää sopiva ratkaisu siihen, miten ravintolasalin tila saataisiin jaettua osiin samanaikaisesti asiakkaina olevien pienten ryhmien kanssa. Vesilinnalle oli tärkeää saada ravintolansa palveluita tarjottaviksi muillekin kuin suurille ryhmille.</p> <p>Aineistoa saatiin monipuolisesti kirjallisuudesta sekä käyttämällä kvalitatiivisia menetelmiä kuten haastattelut ja havainnointi. Alan asiantuntijoita haastateltiin, joiden perusteella tehtiin tutkimuksen jatkosuunnitelmat. Vesilinnan ravintolassa havainnointiin käyttäen ”tarvepolku”-menetelmää, jossa seurattiin asiakkaiden sekä henkilökunnan käyttämiä reittejä tilassa. Vesilinnan ravintolasalista hankittiin pohjakuvat ja niitä hyödynnettiin kuvaamaan tilanjakajien mahdolliset sijainnit, havainnoinnin sekä mittauksien merkinnöissä.</p> <p>Tilanjakajan toimittajia etsittiin internetistä, ja ne esiteltiin Vesilinnalle. Tämän jälkeen saatiin lupa pyytää tarjoukset. Tarjousten saavuttua toimittajista tehtiin vertailua. Vertailutuloksista huomattiin kahden olevan melko saman hintaisia, mutta joidenkin ehdotukset olivat kalliita. Vesilinnalle esiteltiin lopuksi valintaehdotukset. Vesilinnan toiveesta selvitettiin mahdolliset kustannukset myös sille, jos tilanjakajan rakentaminen tehtäisiin ravintolan henkilökunnan voimin.</p>		
Avainsanat (asiasanat)		
tilasuunnittelu, tilasuunnitteluohjelmat, ravintolasuunnittelu, tilanjakaja		
Muut tiedot		

Author(s) Norrby-Järvinen, Mira	Type of publication Bachelor's thesis	Date November 2016
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 56	Permission for web publication: x
Title of publication Space design of a restaurant dining room Vesilinna Restaurant		
Degree programme Service and Hospitality Management		
Supervisor(s) Partanen, Soili		
Assigned by Vesilinna Restaurant		
<p>Abstract</p> <p>The thesis was assigned by the restaurant Vesilinna, which is located in Harju, Jyväskylä. The aim of the thesis was to find a solution to a problem: how could the restaurant's dining room be divided into sections simultaneously smaller groups as customers. It is important for Vesilinna to be able to offer their services available to other than big groups.</p> <p>The data was obtained from literature in various ways and by using qualitative methods such as interviews and observation. Experts of the field were interviewed and future plans were made based on those interviews. Observations were made by using a method called "desire path" in the dining room of Vesilinna; paths used by the customers and employees were examined. The floorplan of Vesilinna's dining room was obtained and it was used in showing possible places of the room dividers, in observations and to show the results of measurements.</p> <p>Suppliers of room dividers were searched on the internet and the findings were shown to Vesilinna restaurant. After that, the permission to call for bids was given. After the offers had arrived, a comparison was made which showed that two of the suppliers offered almost the same price, and some of them were expensive. Suggestions of choosing the supplier was finally made. Vesilinna restaurant requested the author to calculate the costs, in case they would build the dividers by themselves.</p>		
Keywords/tags (subjects)		
design of spaces, interior design applications, planning of a restaurant, space divider		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Tutkimusasetelma	4
2.1	Tutkimusongelma, -ilmiö ja -kysymykset	5
2.2	Työn tavoitteet	6
2.3	Toimeksiantajan esittely.....	7
3	Tilasuunnittelu.....	10
3.1	Rakennusmääräykset	10
3.2	Tilan suunnitteluprosessi.....	11
3.3	Tilan suunnitteluohjelmat	14
3.4	Ravintolasuunnittelu ja uudistaminen	15
4	Aineistonkeruu	18
4.1	Havainnointi	18
4.2	Haastattelut.....	21
5	Tilanjakajien toimittajien selvittäminen, tarjouspyynnöt ja tarjoukset.....	30
6	Johtopäätökset.....	33
6.1	Ehdotus toimittajasta	33
6.2	Toimeksiantajan päätös	35
7	Pohdinta	36
	Lähteet.....	38
	Liitteet	42
	Liite 1. E1 Paloturvallisuus- (RT RakMK-21502), F1 esteettömyys- (RT RakMK-21255) ja F2 käyttöturvallisuusmääräykset (RT RakMK-21184)	42
	Liite 2. Suunnitteluohjelmien 3D-malleja.....	44
	Liite 3. Lähtökohtahaastattelun kysymykset.....	45
	Liite 4. Toimittajien ja materiaalien esittelyt	46
	Liite 5. Tarjoukset	50
	Liite 6. Paloturvallisuussäädös EN 13501–1:2007.....	54

Liite 7. Omakustanteisesti toteutettu tilanjakajan hankinta	55
---	----

Kuvat

Kuva 1. Vesilinna päivä- ja yöaikaan	8
Kuva 2. DJ Sassy Vappuaaton 50-luvun bileissä	9
Kuva 3. Kuva GoForen sivuilta tarvepolusta	20
Kuva 4. Tilan havainnointia Vesilinnassa	21
Kuva 5. Vesilinnan pohjakuva ja mittaukset	23
Kuva 6. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ravintolasalin paneeliverhot	26
Kuva 7. Rajakadun viiniluokka eli C112	27
Kuva 8. Rajakadun AP05	27
Kuva 9. Rajakadun BP07A	28
Kuva 10. Dynamon luokka 505, tilanjakajat avattuina	29
Kuva 11. Vesilinnan tilanjakaja, vaihtoehto A.	32
Kuva 12. Vesilinnan tilanjakajan vaihtoehto B.	32

Taulukot

Taulukko 1. Ravintolasalin mitat	24
Taulukko 2. Vertailu toimittajien tarjouksista	35
Taulukko 3. K-Raudan ja Kodin Terran hintojen vertailu	56

1 Johdanto

Jokaisella ravintolalla on omat suunnitelmansa halutusta asiakassegmentistä, johon yritys haluaa kiinnittää enemmän huomiota. Joskus tämä asiakassegmentti muuttuu tai sitä halutaan laajentaa. Ravintola Vesilinnassa asiakaskunta koostuu pääasiassa yrityksistä ja yksityisistä asiakkaista. Ravintolasali on suuri, mutta tilan jakaminen osiin on mahdotonta tällä hetkellä.

Tilan jakamiseen liittyvään ongelmaan haetaan ratkaisua tutustumalla ilmiöön, etsimällä aineistoa kirjallisuudesta sekä internetistä ja haastattelemalla alan asiantuntijoita. Ilmiötä tutkitaan haastatteluiden lisäksi havainnoimalla tilan käyttöä tapahtumissa sekä tilassa liikkumista. Ongelman ratkaiseminen on Vesilinnalle tärkeää, koska he haluaisivat palvella paremmin myös pienempiä ryhmiä. Tällä hetkellä ravintolasia käyttävät lähinnä vain isommat ryhmät, jotka varaavat koko salin käyttöönsä. Ongelman ratkaisemiseksi etsitään internetistä tilanjakajien toimittajia ja tutustutaan heidän valikoimiinsa. Toimittajat esitellään toimeksiantajalle ja sen jälkeen pyydetään tarjoukset. Tarjoukset käydään läpi ja tehdään lopullinen valinta siitä, kuka ja miten tilan jakaminen toteutetaan. Tilanjakajan hankinnan jälkeen Vesilinnalle aukeee uusi mahdollisuus markkinoida ravintolasaliaan paremmin. Sen ansiosta tila pystytään varamaan yhtäaikaaisesti useammalle ryhmälle.

2 Tutkimusasetelma

Työn toimeksianto sai alkunsa Jyväskylän ammattikorkeakoulun työmarkkinapäivillä, jossa Vesilinna oli esittäytymässä. Työmarkkinapäivillä oli tarkoitus esittäytyä työnantajana ja opiskelijoille tarjoutui mahdollisuus etsiä työpaikkoja.

Ravintolanjohtajan kanssa sovittiin palaveri ravintola Vesilinnaan (myöhemmin käytetään pelkkää Vesilinnaa). Tapaamispäivä oli helmikuussa 2016 ja mukana tapaamisessa oli myös toimitusjohtaja Pirjo Oksanen-Prüm. Heidän kanssaan sovittiin opinnäytetyön lähtökohdat Vesilinnan ravintolasalin tilasuunnittelusta.

2.1 Tutkimusongelma, -ilmiö ja -kysymykset

Tutkimusilmiö on jokin ilmiö maailmassa, jota tutkitaan halutusta näkökulmasta (Kananen, 2010, 16). Tilapalveluiden opiskelijana tutkittava ilmiö on tilasuunnittelu ravintolasalissa. Ilmiö sisältää itse tilan ja sen käytön erilaisiin tarpeisiin. Samalla tutkitaan miten tila muuntautuu monenlaisien tapahtumien mukaan. Vesilinna sijaitsee Jyväskylän Harjulla, josta on kaunis näköala. Ravintola toimii ruokaravintolan lisäksi myös erilaisten tapahtumien ja kokouksien pitopaikkana. Tilaa muunnellaan joka kerta noudattaen tilaisuuden teemaa. Tilasuunnittelun tarkoituksena on selvittää nykyisen tilan käyttömahdollisuudet pienemmille ryhmille. Vesilinnassa on ilmennyt tarve jakaa sali pienempiin osiin, jotta ryhmille saataisiin omaa rauhaa. Täysin äänieristettyä tilaa ei ilman suuria rakenteellisia muutoksia ole mahdollista toteuttaa. Tarkoitus onkin selvittää kevyempi vaihtoehto tilan muunteluun.

Kun ilmiötä tutkitaan, ilmenee usein myös jokin ongelma, joka vaatii ratkaisua. Ratkaisuja tekemällä parannetaan jo olemassa olevaa asiaa ja kehitytään paremmaksi. Joistakin ongelmista ei välttämättä itse edes tiedä esim. työpaikallaan (johtoasemassa olevat), mutta työntekijät ovat havainneet ongelman. Tekemällä kysymyksiä työntekijöille, saadaan tietää ongelmakohdat, jonka jälkeen sitä voidaan parantaa. Yleisin runko opinnäytetyössäkin on, että ensin ilmenee jokin ongelma, selvitetään ongelma kysymyksien avulla ja saavutetaan tutkimusvastaukset sekä ratkaistaan ongelmat. (Kananen, 2010, 18.)

Tutkimusongelma on tässä työssä ravintolasalin sopimattomuus pienemmille ryhmille. Tällä hetkellä salin käyttäjäkunta on lähinnä vain suuret ryhmät ja itse yritys haluaisi palvella enemmän myös pienempiä ryhmiä. Ongelma on siis se, että suuressa tilassa on joko yksi iso ryhmä tai pari isoa ryhmää ja tila pitäisi saada jaettua jollain järkevällä keinolla. Tähän mennessä ryhmät on vain sijoiteltu eri puolille ravintolasalia. Samalla mietitään tilan muunneltavuutta erilaisiin tapahtumiin. Pienempiä kabinetteja ravintolassa ei ole, koska Vesilinna on vesitornin huipulla ja itse ravintolan alla on suuri vesisäiliö.

Tilasuunnittelun ollessa ilmiönä tutkimuskysymyksiä nousee esille muutama. Näiden kehittämisessä on auttanut myös henkilökunnan ja johdon haastattelu.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Miten tila voidaan jakaa pienemmille ryhmille?
- Mitkä ovat tilanjakamisen vaihtoehdot?
- Millaisia säädöksiä pitää ottaa huomioon?
- Miten tilanjakaminen toteutetaan?

Kvalitatiivinen tutkimusote

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus selvittää ilmiöitä haastatteluiden ja havainnointien perusteella. Tutkija haastattelee tutkittavia ja kokoaa vastauksista kuvan ilmiöstä. Kysymykset voivat olla ennalta määrättyjä, mutta usein vastauksista nousee esille lisää kysymyksiä. Jokainen vastaus syventää ilmiön ymmärtämistä paremmin. (Kananen, 2015, 34–35) Havainnointi taas antaa parempaa käsitystä ilmiöstä, kun tutkija pääsee näkemään ilmiötä käytännössä. Havainnointi tehdään joko kirjaamalla paperille tapahtumahetkellä tapahtumat tai tilanne tallennetaan kuvaamalla. (Kananen, 2015, 78–79)

Kvantitatiivinen tutkimusote

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä menetelmässä tutkittavilta kysytään yksityiskohtaisesti ennalta määrättyjä kysymyksiä. Kvantitatiivisista kysymyksistä saadaan määrällisesti laskettavia vastauksia (lukuja) ja tulokset ilmoitetaan prosenttiluvuin. (Kananen, 2015, 38, 95, 101)

Tässä opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista tutkimusotetta, koska aihetta ei voida määrällisesti tutkia. Aiheen tutkiminen vaatii haastatteluita, joka on yksi kvalitatiivisen tutkimusotteen menetelmä. Kun tutkitaan tilanjakamisen mahdollisuutta, sitä ei voida tutkia tilastojen kautta. Opinnäytetyö sisältää kehittämistutkimuksen piirteitä.

2.2 Työn tavoitteet

Tässä työssä etsitään ratkaisu ongelmaan, joka on ravintolan jakaminen osiin. Tilan jakamisen on tarkoitus antaa pienemmille ryhmille hiukan omaa rauhaa, varaamatta kuitenkaan koko salia. Tilan jakajan pitää olla helppo toteuttaa, koska suuriin

rakenteelliseen muutokseen ei ole tässä vaiheessa mahdollisuutta. Vesilinna Restaurantin tarpeet selvitetään haastattelemalla johtoa ja henkilökuntaa. Työtä koskien tehdään haastatteluita alan asiantuntijoille, jotta saadaan paremmin suunniteltua, mihin suuntaan pitäisi mennä.

Lisäksi tehdään tarpeiden mukainen tilasuunnittelu, jota varten tutustutaan tarvittaviin säädöksiin, selvitetään tilanjakajat sekä etsitään toimittajat ja asentajat. Tilasuunnittelussa tulee ottaa huomioon myös tilojen logistiikkaa

2.3 Toimeksiantajan esittely

Toimeksiantajana tässä opinnäytetyössä toimii jyvaskyläläinen ravintola Vesilinna. Ravintola sijaitsee Harjulla vesi- ja näkötorin huipulla. Tornin alakerrassa toimii Jyväskylän yliopiston museon Keski-Suomen luontomuseo. Nykyinen torni on valmistunut vuonna 1953 ja sen suunnitteli Olavi Kivimaa. Torni on 34 metriä korkea ja sen vesitilavuus on 3 000 m³. Vesisäiliö toimii kaupunkilaisten juomavedenjakelussa. (Mäenpää, 2008.)

Vesilinnan historia

Alun perin tornin paikalla oli puinen näkötorni, vuonna 1887 rakennettu, sekä vuonna 1910 rakennettu, viiden metrin korkuinen vesisäiliö. Toisen maailmansodan jälkeen kaupungin väkiluku ja veden tarve kasvoi, joten säiliötä piti suurentaa. Nykyisen vesitornin rakennusvaiheessa haluttiin lisätä kellotorni, joka näyttää kellon neljään eri ilmansuuntaan. Kuvassa 1 Vesilinna näkyy päivä- ja yöaikaan ja kuvasta erottaa selkeästi kellon. Kellotorni tuli Ruotsista Westerstrandin kellotehtaalta. Alkuperäinen kello vietiin museoon vuonna 2000, ja se korvattiin sähkötoimisella kellolla. Sähkötoiminen kello ei toiminutkaan kunnolla, joten vanha kello palautettiin entisöitynä takaisin vuonna 2011. (Wikipedia, 2016.)

Kuva 1. Vesilinna päivä- ja yöaikaan

Viimeisin vesitornin remontti tehtiin vuosituhannen vaihteessa, jolloin torniin rakennettiin paremmat hissit, luontomuseo sai omat tilat alakerrasta sekä Vesilinnan ravintola muutettiin ympärivuotiseen käyttöön (Maunuaho, 2016). Neron portaiksi kutsutut portaat valmistuivat Harjun kylkeen jo 1925, joita pitkin pääsee huipulle ihailemaan maisemia ja nauttimaan Vesilinnan antimista. (Jyväskylän Yliopisto, 2016.)

Ravintola Vesilinna ja sen palvelut

Vesilinnassa tarjotaan lounaita ja a' la carte-illallisia sekä järjestetään monenlaisia tapahtumia. Vesilinnan ravintola soveltuu mainiosti myös juhlien pitopaikaksi tai kokouspaikaksi. Erikoisuutena Vesilinnassa, näköalan lisäksi on se, että ravintolalla on oma viinitila S.A. Prüm Saksassa Moselin laaksossa. Heidän viinivalikoimiin kuuluvat Riesling-, Pinot Blanc- ja Pinot Noir – rypäleistä valmistetut viinit. Vaikka keittiötiimissä on eri kulttuureja, näkyy keskisuomalaisuus puhtaissa raaka-aineissa. (Ravintola Vesilinna, 2016.)

Ravintolassa järjestetään ajoittain erikoistilaisuuksia esimerkiksi ”Helmutin kanssa keittiössä”, jossa pääsee tekemään ruokaa keittiön kokkien kanssa. ”Kesä & Grillin

tirinää"-niminen kokkikurssi on tarjolla kesän aikana, grillauksesta innostuneille. Vappuaattona Vesilinnassa juhlittiin 50-luvun teemabileiden merkeissä. Bileissä oli "rockabilly" henkeen soittava bändi sekä DJ soittamassa ajan henkeen sopivia kappaleita. Lokakuussa ravintolaa koristaa Oktober-fest henkinen kattaus. (Ravintola Vesilinna, 2016.) Ravintola Vesilinnasta on mahdollista vuokrata tila omaan käyttöön. Ravintolassa onkin jo monesti juhlittu niin häitä, ristiäisiä kuin hautajaisiakin. Pöytäjärjestelyitä muokataan tarpeen mukaan, joten bändi tai DJ:kin mahtuvat esiintymään tilaan (kuva 2.).

Kuva 2. DJ Sassy Vappuaaton 50-luvun bileissä

Ravintolaa ympäröi lisäksi terassi, josta pääsee katsomaan Jyväskylän maisemaa monesta eri suunnasta. Alakerrassa on Keski-Suomen luontomuseo, joka täydentää Vesilinnan palveluita luonto- ja historiatietoudellaan (Ravintola Vesilinna, 2016.)

Henkilökunta

Ravintolan toimitusjohtaja ja ravintolanjohtaja ovat mukana ravintolan jokapäiväisessä toiminnassa. Toimitusjohtaja viettää osan vuodesta Saksasta, jossa hän omistaa viinitilan S.A. Prümin. Viinitila on ollut toiminnassa jo vuodesta 1156 ja sieltä maahantuodaan omia viinejä Vesilinnalle. (Vesilinna Restaurant, 2016.)

Lisäksi ravintolassa työskentelee kolme kokkia, jotka pitävät huolen siitä, että asiakkaat saavat maistaa eurooppalaisia makuja näköalaravintolassa. Tarjoilijoita on myös kolme, jotka palvelevat ravintolassa olevien teemojen mukaisesti. (Vesilinna Restaurant, 2016.)

3 Tilasuunnittelu

3.1 Rakennusmääräykset

Rakennusmääräysten ottaminen esille tässä työssä on tärkeää, koska Vesilinna luetaan suojelluksi rakennukseksi. Siksi tämän alaluvun kohdalla on asiasta kysely sähköpostitse Jyväskylän rakennusvalvonnalta sekä Keski-Suomen museolta. Suojeltu rakennus tarkoittaa sitä, että kyseistä rakennusta ei saa purkaa eikä suorittaa sellaisia muutos-, korjaus- tai lisärakennustöitä, jotka turmelevat kaupunkikuvallisesti merkittävää arvoa tai tyyliä (Koskela, 2016). Koskelan (2016) mukaan myös Vesilinnaan suunnitteilla oleva tilanjakaja (verhot) ei ylitä lupakynnystä rakennusvalvonnassa. Eli tämä tarkoittaa sitä, että varsinaista lupaa ei tarvita. Toki kyseessä olevan suojellun rakennuksen suhteen pitää olla erityisen tarkka käytetyistä materiaaleista. Niiden pitää täyttää kuitenkin paloturvallisuus-, terveys- ja turvallisuussäädökset.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) on inventointi, jonka kohdevalikoima kuvastaa Suomen historian vaiheita: valituista kohteista muodostuu kokonaiskuva maamme rakennetusta historiasta ja sen keskeisistä kehityslinjoista. Kohteet käsittävät yleensä laajempia alueita kuin yksittäisiä rakennuksia ja ulottuvat joskus yli kuntarajojen. RKY on otettu valtioneuvoston päätöksellä maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Silen, 2016.

Yllä oleva lainaus on suora lainaus Saija Silenin sähköpostiviestistä, hänen kertoessaan rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Vesilinna kuuluu niin rakennuksen kuin ympäristönsä suhteen suojeltuun rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY).

Tämän takia rakennuslupien kohdalla on syytä kysyä mielipide myös Keski-Suomen museolta. Silen toteaa sähköpostissa, että kun kyseessä on RKY-kohde pyritään huomioimaan kokonaisvaltaisesti halutut muutokset. Ne eivät saa muuttaa kohteen ilmettä liikaa, koska se ilmentää historiaamme. (Silen, 2016.)

Silen tutki Vesilinnan osalta haluttavaa muutostyötä. Hän kuitenkin kirjoittaa, ettei suunniteltu muutos heikennä rakennushistoriallisia arvoja pysyväisluontoisella tavalla, joten Vesilinna saa luvan tehdä muutoksen. Keski-Suomen museo kuitenkin haluaa, että tulevat kattokiskot tulee olla sellaiset, että ne eivät asennusvaiheessa vahingoita itse rakennusta. Niiden tulisi olla myös sellaiset, jotka voidaan poistaa ilman rakenteellisia vaurioita. (Silen, 2016.)

Jyväskylän kaupunki (2016) halusi muistuttaa, että vaikkei tilanjakajan asentaminen vaadikaan varsinaisesti lupia, niin materiaalien pitää noudattaa E1 paloturvallisuus- (RT RakMK-21502), F1 esteettömyys- (RT RakMK-21255) ja F2 käyttöturvallisuusmääräyksiä (RT RakMK-21184) (liite 1.). Suluissa olevat RT-merkinnät ovat määräyksiä vastaavat Rakennustietokortit, jotka ovat RT-94–11163 Rakennustiedon ohjekortin alaisuuteen kuuluvat tietokortit. (Rakennustieto, 2016.)

3.2 Tilan suunnitteluprosessi

Toiminnallisessa tilasuunnittelussa yrityksen suunnitelmat omalle toiminnalle yhdistetään tilan toimivuuteen. Toimintoja suunniteltaessa tilaan, kannattaa myös huomioida tilan käytön tulevaisuus: onko tila helposti muunneltavissa, jos tarve niin vaatii? (Partanen, 2003, 23.)

Toimintojen pohjalta tapahtuva suunnittelu antaa perustan tilojen sijoittumisen, tilojen mitoituksen ja tilan ominaisuuksien määrittämiseen. (Partanen, 2003, 25)

Suunnittelu aloitetaan piirtämällä pohjakuva tilasta. Se helpottaa huonekalujen tai muiden kiinteiden kalusteiden suunnittelemisen omille paikoilleen. Piirroset auttavat myös työn toteuttajia näkemään sen saman vision, mikä suunnittelijalla on mielessä. Kun piirros on valmis, siitä huomaa nopeasti, onko jokin mahdollisista suunnitelmista mahdotonta toteuttaa. Suunnittelija voi kokeilla eri ratkaisuja valmiiseen piirrokseen. Tosin nykypäivänä on olemassa myös monia

tilasuunnitteluohjelmia, joita hyödynnetään laajasti suunnitelmissa. Ohjelmien avulla on mahdollista saada tila näkymään sellaisena kuin se suunnitellaan. (Conran, 1994, 48 – 49.)

Hoppen (2008, 28) muistuttaa, että (olemassa olevan tilan) tilasuunnitteluun ryhdytään kun huomataan, että alkuperäinen toiminto on muuttunut. Liian monta valitsijaa aiheuttaa suunnittelulle sekavuutta. Valaisuasiantuntijan tai sähköasentajan käyttö heti alussa, auttaa suunnittelijan työtä. Asiantuntijoiden käyttö opettaa suunnitteluprosessin aikana niin, että se auttaa selviytymään suunnittelusta tulevaisuudessa. He auttavat myös näkemään asiat uudessa valossa ja mahdollisesti sellaisesta näkökulmasta, jollaista et ollut edes ajatellut. Suunnittelun loppuvaiheessa on oltava varma siitä, mitä kaikkea tilassa on mahdollista edes tehdä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että jos suunnitellaan seinän kaatamista, niin varmistetaan ensin, ettei se ole kantava seinä. (Hoppen, 2008, 28–33.)

*Onnistuneen suunnitelman edellytys on uskollisuus rakennuksen
tyylille ja iälle. (Hoppen, 2008, 33)*

Suunnitelmissa on erityisen tärkeää ottaa huomioon arkkitehtuurisia näkökohtia. Esimerkiksi ikkunoiden lisääminen tai poistaminen on kallista ja saattaa olla selvästi budjettiin nähden liian kallista. Muidenkin kiinteiden osien vaihtaminen tai muuttaminen on kallista ja suunnittelijan täytyy päättää, tehdäänkö niille mitään. (Hoppen, 2008, 33.)

Tilan suunnittelun järjestys on vaihteleva. Suunnittelijan pitää päättää, minkä mukaan hän lähtee suunnittelemaan tilaa ja sen toimintoja, koska ne määräävät tyyliuunnan koko tilalle. Useimmat suunnittelijat aloittavat kankaista. Kankaat määrittelevät sen värimaailman missä yritetään pysyä ja mitkä niistä sopivat yhteen tai täydentävät toisiaan. Ne saattavat jopa määrittää muut käytettävät materiaalit tilassa esim. puu- vai laattalattia. Tämän jälkeen järjestyksessä seuraavana ovat huonekalut. On hyvä muistaa, että haluamiisi huonekaluihin on mahdollista vaihtaa kankaat, jos niin tarve vaatii. Jos suunnittelun aikana on valittu tema tai tyyli, niin huonekalut yleensä vahvistavat ja noudattavat tätä linjaa. Suunnitteluprosessiin kuuluu myös yksityiskohtien huomioiminen. Yksityiskohtia voivat olla vaikkapa

omalla firman logolla päällystetyt napit tuoleissa. Jokainen päättää omassa tilassaan mikä se yksityiskohta siellä tilassa on. (Hoppen 2008, 37.)

Sisustussuunnittelija Annaleena Kalenius (2016) kertoi, mitä pitää ottaa huomioon tilasuunnittelussa ja miten se tehdään. Parhaiten tilasuunnittelun voi tehdä, kun sen tekee suoraan pohjapiirroksen. Pohjapiirotukset ovat yleensä tehty aina johonkin tiettyyn mittakaavaan, joka täytyy ottaa huomioon myös suunnittelua tehdessä. Kaikkiin tilaan tehtäviin suunnitelmiin, huonekalut tai muut kiinteät kalusteet, on käytettävä samoja mittasuhteita, esim. 1:50. Kalenius sanoi saman asian, minkä Hoppen mainitsi edellä: onko tilan toimivuus tai sen käyttötarkoitus muuttunut. Se ohjaa suunnitelmaa oikeaan suuntaan. Samalla voi miettiä uudelleen ne ominaisuudet, joita tilalla halutaan olevan. Tässä vaiheessa on syytä pohtia, onko tarkoitus, että tila olisi muunneltavissa. Nykypäivänä myöskin käyttäjäystävällisen tilan suunnittelu on tärkeää. Valaistuksella on suuri rooli suunnittelussa. Millaisen valon tila tarvitsee ja halutaanko hyödyntää luonnonvaloa. Kannattaa huomioida, että jos tilaan suunnitellaan jotakin taideteosta, myös se tulee mahdollisesti tarvitsemaan oman valaistuksen. Eikä esteettömyyttäkään saa unohtaa. Tila täytyy miellyttää erityisesti silmää. (Kalenius, 2016.)

Yleisesti ottaen minkä tahansa tilan tilasuunnittelu vastaa samaa suunnittelupohjaa kaikissa. Pyykönen (2015) kertoo, mikä hänen mielestään on toimiva suunnitelma sisustus- ja remonttikohteissa tilojen suhteen. Jokaisen alkavan projektin tärkein asia on: hyvä pohjapiirros. Pyykönen toteaa, että hyvällä suunnittelulla projektista tulee hallittu kokonaisuus. Jokaisesta tavoitteesta kannattaa tehdä paperille listaus. Mitä varten uudistus tehdään? Onko tilalle tarkoitus tehdä vain raikastava muutos vai muutetaanko tilaa kokonaan? Kuka tilaa käyttää? Samaan listaukseen voi merkitä ne asiat, jotka tulevat jäämään ja mitkä pitäisi vaihtaa. Pohjapiirrosta varten kaikki tilat pitää mitata ja valokuvata. Valokuvaus auttaa sekä näyttämään muutoksen että auttamaan hankintojen tekemisessä. Säilytettävät kalusteet antavat suuntaa sille, millaiseen maailmaan uusien kalusteiden yms. pitäisi sopia. (Pyykönen, 2015, 8-10.)

Seuraavana suunnitelmassa on budjetin laatiminen. Budjetin pitäisi olla realistisesti laadittu: mitä kaikkea rahalla pitäisi saada aikaan ja paljonko rahaa on käytettävissä. Joissakin tapauksissa budjetti ei välttämättä pysy rajoissaan, koska uuden tavarankä / materiaalin hankinnan hinta ei ole tiedossa. Sen takia Pyykönen suosittelee, että

budjettiin varataan aina ylitysvaraa. Tässä on suunnittelujärjestyksen mukainen listaus:

1. remontoitavat tilat
2. suuret linjat: värit, pinnat, materiaalit, kaapistot
3. yksityiskohdat: tehosteseinät, lattialistat ym.
4. kalustus; ensin isoimmat kalusteet ja sen jälkeen vasta mm. valaistus, tekstiilit ym.
5. remonttibrman hankkiminen: ajoissa hankittava, koska joillakin saattaa olla pitkät työjonot
6. tarkistetaan haluttujen kalusteiden ja materiaalien toimitusajat: esim. laattojen on oltava paikalla ennen laatoittajaa (Pyykönen, 2015, 10).

3.3 Tilan suunnitteluohjelmat

Monet suunnittelijat käyttävät erilaisia 2D- ja 3D-mallinnusohjelmia. Niiden avulla asiakkaat saavat elävämmän kuvan suunnittelusta ja jokaisen on helpompi nähdä, miltä tila näyttäisi muutoksen jälkeen. Seuraavaksi esitellään esimerkkejä mahdollisista suunnitteluohjelmista.

Monet suunnitteluohjelmat ovat englanniksi, mutta yksi kokonaan suomeksi oleva ohjelmakin löytyi: www.sweethome3d.com. Tämä ohjelma on tarkoitettu lähinnä kodin suunnitteluun, mutta Vesilinnan tapaista isoa tilaa voi suunnitella itsekin, jos ottaa vain tarkat mitat tilasta. Käyttöohjeet ovat sivustolla luettavissa englanniksi. Liitteessä 2 on kuvamalleja suunnitteluista ja millaisia lopputuloksia on mahdollista saada aikaan. (SweetHome3D, 2016.)

Toinen melko hyvältä kuulostava suunnitteluohjelma on Planoplan, joka on osittain suomeksi. Sillä on suomenkieliset sivustot ja ohjeita on saatavilla suomeksi. Ohjelman avulla voit valita oikeanmuotoiset huoneet tai suunnitella kokonaan omat. Kalusteita on useita satoja ja lopuksi voi tulostaa kuvan 3D:nä. Tämän ohjelman mallikuva on löydettävissä myös liitteestä 2. Loppujen lopuksi näiden ohjelmien lopputuloskuviissa ei ole juurikaan eroja, joten ohjelman valintaan vaikuttaa varmaan myös ohjeiden saanti ja ohjelman käyttöpohja. (Planoplan, 2016.)

Kolmas vaihtoehto on täysin englanninkielinen Homestyler. Tämä ei varsinaisesti ole pelkkä sovellus, koska tätä ei tarvitse ladata koneelle ollenkaan. Voit tehdä tunnukset sivustolle ja tallentaa suunnitelman sinne. Suunnitelmaa voi jatkaa muuallakin kuin

kotona, vain haluat kirjautumalla sivustolle. Tämän sivuston erikoisuus on se, että pystyt liikkumaan niin sanotusti livenä 3D-mallin sisällä huoneesta toiseen ja eläytyä näin ollen uuteen suunnitelmaan. Vaikka englanninkielinen nimi viittaa kodin suunnitteluun, pystyy sitä käyttämään myös yritysten suunnittelussa. (Homestylar, 2016.)

3.4 Ravintolasuunnittelu ja uudistaminen

Ravintoloita jaotellaan monella eri tavalla. Yksi jaottelutapa on toiminta-ajatuksen mukaan esimerkiksi lounas-, erikois- tai fine dining-ravintolat. Lounasravintoloille tyypillisintä on se, että ne sijaitsevat lähellä keskustaa tai sellaisella alueella, missä sijaitsee paljon muita yrityksiä. Erikoisravintolat sen sijaan noudattavat jonkinlaista tyyliä kuten espanjalainen keittiö. Tyylin lisäksi ravintolassa voi olla tarjolla pelkästään tiettyä ruokaa esimerkiksi kalaruokaa. Fine dining – ravintolat ovat tyylikkäitä ja niissä keskitytään hyvään palveluun ja kattavaan viinivalikoimaan. Tämän tyyliissä ravintoloissa myös hinnat ovat kohtalaisen korkeita. (Hemmi, Häkkinen & Lahdenkauppi, 2008, 132–133.)

Liiketoimintasuunnitelma tehdään tukemaan yrittäjää, mutta myös muita virallisia tahoja, koska se sisältää tiedot liikeidestä talouslaskelmiin (Liiketoimintasuunnitelma, 2016). Ravintolaa suunnitellessa on hyvä tehdä kilpailija-analyysi. Parhaimman edun saa itselleen, jos keksii jotain uutta ja ennen kokematon. Kilpailijoiden tiedostamisella voidaan välttää samalla alueella kilpailu, koska asiakkaita ei välttämättä riitä molemmille. Tämän jälkeen kun taustatutkimukset on hoidettu, on aika selvittää tarvittava rahoitus. Jollei itsellä ole tarpeeksi pääomaa, on hankittava vierasta pääomaa. (Katz, 1997, 8-10.)

Operationaaliset suunnitelmat sisältävät enimmäkseen henkilökuntaa koskevia päätöksiä. Näitä ovat esimerkiksi palkkauksen tarve, työtehtävien kuvaukset, avajaissuunnitelmat, ravintolan mallin suunnitelma ja menun kehittäminen. Ravintolan mallin suunnittelu pitää tehdä kunnolla, koska siinä päätetään millaisia tiloja ja palveluja tarvitaan toimintaan. Ilman näitä päätöksiä ei ravintolan suunnittelijat voi toteuttaa kunnollista piirrosta ravintolasta. (Katz, 1997, 11.)

Suunniteluvaiheessa voi käyttää myös sisustussuunnittelijaa, jolle itseltä löyty tarpeeksi ”sisustussilmää”. Suunnittelijalla on kokemusta tilan sisustamiseen kokonaisuutena. Hän osaa arvioida, mitkä värit tai mitkä materiaalit sopivat ravintolan teemaan, omistajien toiveisiin ja yleensäkin ravintolaan. Jos päätyy käyttämään sisustussuunnittelijaa, niin kannattaa valita sellainen henkilö, joka uskoo konseptiisi ja osaa hahmottaa sen kuvan, mitä haluat luoda. (Katz, 1997, 26-28.) Monet ravintolan omistajat käyttävät sisustussuunnittelijaa sen takia, koska haluavat luoda ruokailukokemuksen, joka johdattaa asiakkaat johonkin toiseen paikkaan tai aikaan (Birchfield, 2008, 35.).

Kun rakentaminen on käynnissä, alkavat omistajankin unelmat toteutua ja ravintola saa muodot. Huonekalut asetellaan tilaan ja rakennus alkaa muistuttaa ravintolaa jo sisältäkin. Ennen varsinaisia avajaisia kannattaa pitää esiavajaiset. Se yleensä koskee ravintolan henkilökuntaa ja lähimpiä perheenjäseniä. Siinä pystytään testaamaan ensin miten ravintola toimii. Tämän jälkeen avataan ovet yleisölle. (Katz, 1997, 13.)

Syy, miksi ravintoloita uudistetaan, on yleensä kannattavuus. Ravintoloilla on tietty sykli, mihin kuuluu laskuja ja nousuja. Kun laskuja alkaa olla liian paljon, on syytä harkita uudistamista. Birchfieldin (2008, 153 – 154) ja Edwardsin (2012, 154) mukaan uudistamiset voidaan jakaa neljään eri tasoon:

- Muutos ei muuta rakennusta ja on yleensä jokin tietotekninen, turvajärjestely- tai jokin muu sääntöjen mukainen muutos.
- Pienet remontit tai kalusteiden vaihtaminen, ei varsinaisesti muuta rakennusta, tapetinvaihdot, maalaus, mattojen, verhojen, sisustustarvikkeiden tai liinojen vaihto. Tarkoitus on raikastaa olemassa olevia palveluita.
- Isoja muutoksia, uusitaan kaikki sisustukset, saattaa muuttaa tilan järjestystä, pohjaa, tilan kokoja. Vaihdetaan yleensä putkitus, sähköjohdot yms. ajan tasalle.
- Peruskorjaus/entisöinti, kokonaisvaltainen rakennuksen uusiminen. Kaikki LVI-järjestelmät vedetään uusiksi, seiniä saatetaan kaataa (lukuun ottamatta kantavia seiniä). Tila muuttuu täysin.

Usein uudistamisessa tehdään muutoksia johonkin tiettyyn osaan tai materiaaliin, mitä tilassa käytetään. Uudistukset saattavat koskea katon muuttamista, äänen hallintaa, ääntä absorboivien materiaalien käyttöönottoa, lattioiden vaihtamista tai seinien muokkaamista. Seuraavaksi kerrotaan lyhyesti jokaisesta uudistamisesta. Katolle tehtäviä uudistuksia voivat olla materiaalin vaihtaminen tai alaslasketun

katon rakentaminen. Kattoon käytetään useimmiten akustisia laattoja, jotka ovat edullisia ja loistavia äänen eristäjiä. Ne estävät äänen kantautumisen katon kautta. Uudistamisessa käytetyt materiaalit on oltava kuitenkin terveysviraston määräyksien mukaisia. Nykyään myös paloturvallisuussäädökset antavat ehtoja käytetyille materiaaleille. (Birchfield, 2008, 279 – 281.)

Ääni kulkee tilassa helposti, koska sitä tulee kaikkialta: ihmisten puheet, astioiden kilinä, kävely, ilmastointilaitteiden huminat ym. Se ei saisi ylittää yli 130 desibelin tasoa, koska sen ylittävä taso on ihmiselle kivuliasta. Erityisesti ravintoloissa siihen pitää kiinnittää huomiota ja käyttää mahdollisesti matalatasoista taustamusiikkia. Äänen hallitsemiseen on olemassa siis monia keinoja, joista yksi on akustiikkamateriaalien käyttö. Materiaalivaihtoehdoista löytyy myös ääntä absorboivat materiaalit. Matot ja verhot imevät ääntä ja ovat miellyttäviä esim. ruokasalissa. Lasit, kovapintaistat katot, seinät ja lattiat heijastavat ääntä ympäri salia. Käyttämällä akustisia tai absorboivia materiaaleja, estetään äänen heijastumista tilassa. Lattioiden materiaali kannattaa pitää helppohoitoisena, kulutusta kestäväenä ja ei-huokoisena. Salin puolella voi käyttää mattoja, varsinkin jos lattian pinta on kova. Kun mietitään seiniä, on keittiön ja salin puolella käytettävät materiaalit erilaisia. Keittiössä pitää ottaa huomioon se, että rasva ja kuumuus voivat värjätä seiniä tai jopa irroittaa palasia, jos materiaali on väärä. Salin puolella taas kannattaa ottaa tilan yleisilme huomioon ja valita materiaalit sen mukaan. (Birchfield, 2008, 279 – 281.)

Uudistamisessa on mahdollista käyttää erikoiskonsultteja. Heitä ovat esimerkiksi akustiikkakonsultit, joiden kautta voi tilaan tehdä täydellisen akustisen muutoksen. Konsultteja ja heidän mittauksiaan käytetään kontrolloimaan ulkopuolelta tulevien äänien vähentämisessä, sisätiloissa kuuluvien äänien hallintaan tai suoraan tulevan melun vähentämiseen. Heillä on tarvittavat materiaalit ja tekniikat paremmin hallussa verrattuna tavalliseen arkkitehtiin. Konsultit voivat tehdä tilassa akustisia mittauksia, jossa selvitetään mitä ääniä kuuluu ja mistä ne johtuvat. He neuvovat ja tarjoavat ratkaisuja, joilla asia saadaan hallintaan joko minimaalisesti tai täysvaltaisesti. (Katz, 1997, 56.)

4 Aineistonkeruu

Aineistonkeruuta on tehty tutustumalla alan kirjallisuuteen, käyttämällä kvalitatiivista menetelmää eli havainnoimalla kulkureittejä tilassa ja salin käyttöä tapahtumien aikana sekä haastatteluilla. Yrityksien etsinnässä on käytetty lähinnä Googlen hakutoimintaa, mutta saatu vahvistusta myös haastatteluiden myötä. Havainnoinnissa otetut kuvat ovat opiskelijan itse ottamia.

Tutkija toteuttaa kehittämistyötä käytännössä, mutta tekee samalla aineistonkeruuta havainnoiden, haastatellen ja kysellen sekä arvioiden muutosprosessin läpiviemistä. (Kananen, 2015, 52)

Tämä opinnäytetyö on tehty kehittämistyönä, jossa kehitetään Vesilinnan ravintolasalin muunneltavuutta erilaisiin yhtäaikaisiin tilaisuuksiin. Vesilinnan kehittämistarve on saada ravintolalle enemmän pienempien ryhmien kysyntää. Kun tila on suuri, eikä sitä ole voitu jakaa osiin, on mahdollista, että pienet ryhmät eivät ole käyttäneet Vesilinnan palveluita. Tunnistamalla tämän tarpeen ja löytämällä siihen ratkaisun, on Vesilinnalla mahdollisuus saada lisää pienempiä yrityksiä asiakkaisiin.

Kehittämistyön pohjana toimii aina muutostarve ja ratkaisuksi toivotaan yritykselle parempaa menestystä (Kananen, 2015, 33). Ongelmatilanne on ollut toimeksiantajien tiedossa jo pitkään, mutta vasta toimeksiannon yhteydessä, ongelmaan lähdettiin etsimään ratkaisuja. Parannusehdotuksia tullaan tekemään selvittämällä mahdollisia tilanjakajien toimittajia ja heidän materiaalivaihtoehtoja. Toimeksiantajien puolelta on tullut jo toiveita ja kriteerejä, millainen tilanjakajan tulisi olla. Joten tässä tapauksessa esimerkiksi haitariovet tai sermit lukeutuvat parannusehdotuksista automaattisesti pois. Toimittajilta pyydetään materiaalinäytteitä (kangasnäytteitä), jotta päätöksen teko olisi helpompaa.

4.1 Havainnointi

Ammattilainen ei aina itse tiedä, mitä hän tekee. Havainnointia tarvitaan prosessien tiedonkeruumenetelmiksi. (Kananen, 2012, 94)

Havainnointi on oivallinen tiedonkeruumenetelmä silloin, jos tarvittavaa tietoa ei voida muuten kerätä. Havainnointi on myös autenttista, koska sitä tehdään juuri kyseisenä hetkenä luonnollisessa paikassa. Sen muotoja ovat suora, piilo- ja epäsuora havainnointi. Suorahavainnoinnissa tutkija huomataan helposti paikan päällä, piilohavainnoinnissa havaitsijaa ei välttämättä huomaa ja epäsuorassa havainnoinnissa tutkija on paikan päällä, mutta piilossa muilta. Toisaalta on olemassa osallistuva havainnoinnin muoto, jossa tutkija osallistuu toimintaan. Sen ideana on päästää tutkija lähemmäksi tutkittavaa aihetta ja saada parempaa ymmärrystä asiasta. Tiedonkeruu tapahtuu joko kirjaamalla asiat paperille tms. tai esimerkiksi kuvaamalla tilannetta. Jos havainnoitavaa tilannetta kuvataan tai videoidaan, on tutkijan helppo palata tilanteeseen uudestaan ja palauttaa asiat mieleen. Jotkut tilanteet ovat kuitenkin sellaisia, että tiedonkeruu voidaan tehdä vain kynällä ja paperilla. Strukturoidussa havainnoinnissa tiedetään mitä havainnoidaan ja havaintojen tekeminen on näin helpompaa. Strukturoimattomassa havainnoinnissa ei tiedetä mitä havainnoidaan, joten tutkijan pitää kirjata ylös kaikki tilanteet ja tapahtumat. Tässä jälkimmäisessä tapauksessa tilanteen kuvaaminen auttaa havainnointia ja siitä on enemmän hyötyä, kun tilannetta aletaan myöhemmin käymään läpi. (Kananen, 2012, 94–97.)

Aineistoa on hankittu havainnoimalla ravintola Vesilinnan salia ja sen asiakkaita sekä työntekijöitä. Havainnoinnin tarkoituksena on auttaa hahmottamaan mahdollisen tilanjakajan oikea paikka. Havainnointi toteutettiin siten, että osa henkilökunnasta tiesi havainnoinnista. Havainnointi tehtiin näkyvällä paikalla ravintolasalissa, mutta esimerkiksi asiakkaat eivät tieneet havainnoinnista. Osittain Vesilinnassa tehtiin suoraa ja osittain piilohavainnointia. Havainnointia tehtiin perinteisellä menetelmällä: kynällä ja paperilla. Menetelmä, jota käytettiin, on nimeltään ”tarvepolku” ja sen havaitseminen. Ideana tässä menetelmässä on, että tutkija piirtää pohjakuvaan asiakkaiden ja henkilökunnan kulkemat reitit tilassa. Asiaan on saatu viittauksia suullisesti tai blogien kautta. Tämä ilmiö vastaa myös tilojen logistiikkaa.

Eräässä blogissa käytettiin sanaa ”tarvepolku”, jossa tutkittiin ihmisten käyttämiä reittejä ulkona. Tarvepolku on se reitti, minkä ihmiset valitsevat oikaisemaan omaa kulkuaan, vaikka vieressä menisi virallinen kävelyreitti. Tämä ilmiö on mielenkiintoinen ja maailmasta löytyy monta paikkaa, missä ihminen on valinnut toisen kulkureitin. Asialle vihkiytyneitä on niin paljon, että heillä on oma yhteisönsä ”Desire Path”, jonne ladataan kuvia ilmiöstä. Kuvassa 3 on malliesimerkki siitä, mitä tarvepolku tarkoittaa käytännössä. (Linna, 2014.)

Kuva 3. Kuva GoForen sivuilta tarvepolusta

Vesilinnassa tehtyä havainnointia on kuvattu kuvassa 4. Kuvassa on erikseen mainittu, onko tutkittava henkilökuntaa, ryhmään kuuluva asiakas, näköalatasanteelle kulkeva vai yksittäisasiakas. Henkilökunnasta (vihreä jälki) liikkui yksi tarjoilija ja kaksi kokkia. Kokit eivät olleet tilassa kovinkaan kauaa, lähinnä vain kävivät tilassa. Suurin osa henkilökunnan jäljestä tuli tarjoilijalta. Havaintopaikka oli lähellä tulo-ovea, terassille vievän oven vieressä, kuvassa vasen alakulma. Havaintoaika oli maaliskuun 21. päivä lounasaikaan. Yksi ryhmä oli ennakkoon varannut itselleen paikan, joka näkyykin kuvassa sinisellä. Kuten kuvasta voidaan huomata, tarjoilija oli se, joka kulkee tilassa joka puolella. Asiakkaista jäänyt jälki oli pöydän luokse, sieltä buffetpisteelle ja takaisin ja viimeiseksi kassan kautta ulos.

Tilaa käytetään myös erilaisissa yksityisien kuluttajien tapahtumissa kuten syntymäpäiväjuhlat, häät, ristiäiset, rippijuhlat, mutta on myös yritysten suosiossa. Vesilinnassa järjestetään erilaisia teeman mukaisia tapahtumia, joita ovat esimerkiksi Vesilinnan järjestämät Vappuaaton 50-luvun bileet sekä Vappupäivän brunssi. Ravintolasaliin mahtuu 160 henkeä ja terassi antaa huikeat näköalat. Asiakkaita ovat koko käyttäjämäärästä 60 % yrityksiä ja loput 40 prosenttia ovat muita kuluttajia. (Oksanen-Prüm & Maunuaho, 2016.)

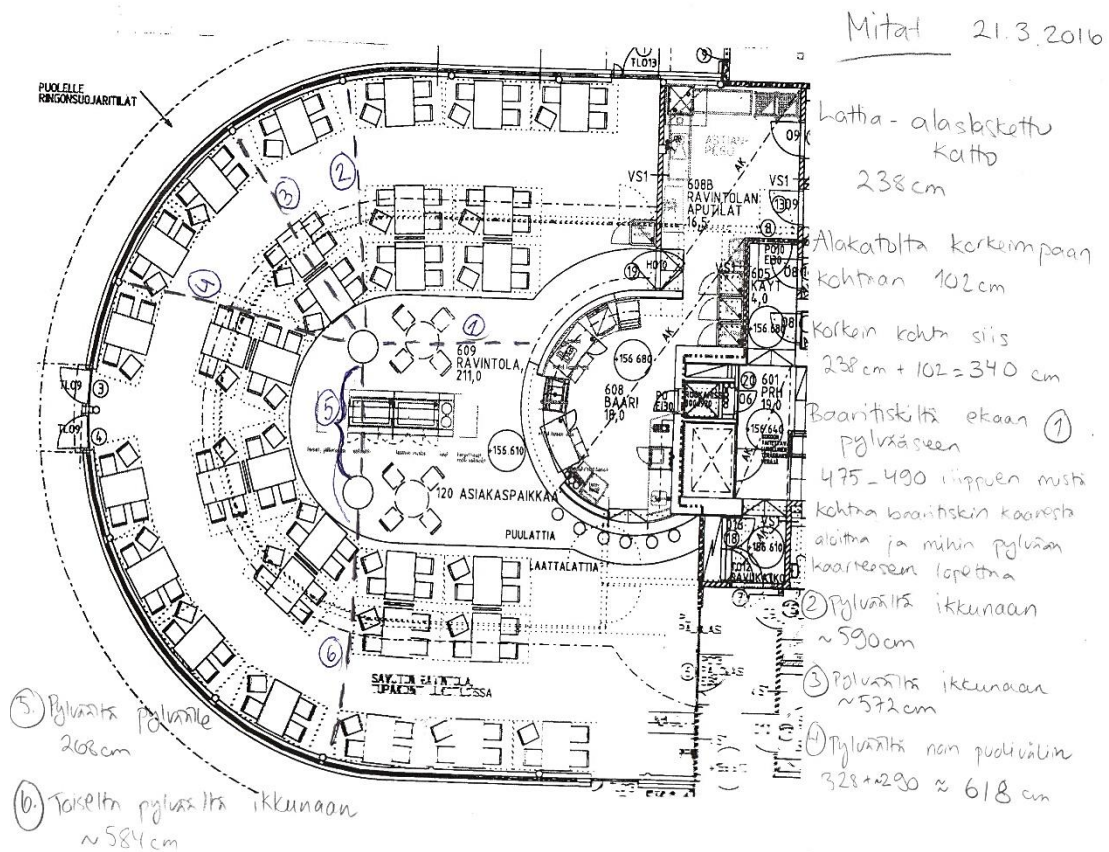
Haastateltavat ilmaisivat huolensa siitä, miten saisivat pienemmät ryhmät otettua paremmin huomioon. Tila kuitenkin on iso ja soveltuu varsinkin isolle ryhmälle. Tila on puolikuun muotoinen ja lähtökohtahaastattelun aikaan sitä ei ole ollut mahdollista jakaa pienempiin osiin. Tämä onkin muodostunut ongelmaksi. Miten saada pienemmät seurueet ravintolaan, ilman että heidän tarvitsee varata koko tilaa?

Kysyttäessä mahdollista ratkaisuvaihtoehtoa, kummatkin (toimitusjohtaja ja ravintolanjohtaja) ovat selvästi sitä mieltä, että sen on oltava helpporakenteinen ja kevyt. Suuria rakenteellisia muutoksia ei ole mahdollista tehdä. Muutoslupa täytyy kuitenkin pyytää myös kaupungilta, joten sekin rajoittaa ratkaisuvaihtoehtoja.

Ravintolan johto toivoo ratkaisun olevan

- kevyt, helppo toteuttaa, edullinen
- materiaaleina jokin kangas, ei kuitenkaan sametti (liian painava)
- värinä vaalean sävyt (toiveena saada materiaalinäytteitä)
- toteutettavissa vuoden 2016 puolella.

Seuraavaksi toimenpidelistalla oli mitata kyseinen tila niiltä kohdin, joihin tilanjakajaa suunniteltiin. Mittauksia pystyttiin tekemään vasta maaliskuun puolenvälin jälkeen, erilaisten aikataulutussyönteiden takia. Kuvassa 5 näkyvät mittaustulokset pohjakuvassa. Samaa pohjakuvaa on käytetty kulkureittien havainnoinnissa.

Kuva 5. Vesilinnan pohjakuva ja mittaukset

Taulukko 1. Ravintolasalin mitat

Alaslasketulta katolta lattiaan	238 cm
Alakatolta korkeimpaan kattoon	102 cm
Korkein kohta	340 cm
Baaritiskiltä ensimmäiseen pylvääseen (1)	475 – 490 cm (riippuen mihin pylvään kohtaan lasketaan)
Pylväältä ikkunaan (2)	n. 590 cm
Pylväältä ikkunaan (3)	n. 572 cm
Ikkunan pylväältä 2.kohdan pylväälle (4)	n. 618 cm
Keskiosan pylväiden väli (5)	268 cm
Keskipyväältä ikkunan pylväälle (6)	n. 584 cm

Sisustussuunnittelija

Annaleena Kalenius on jyväskylälainen sisustussuunnittelija, joka tarjoaa palveluitaan yksityisille kuluttajille kuin yrityksillekin. Kaleniusta haastateltiin 23.2.2016 klo 18.00.

Aluksi keskusteltiin siitä, millainen toimeksianto on ja millainen tila on kyseessä.

Kalenius kertoi, millaisia vaihtoehtoja hän on käyttänyt työssään sisustussuunnittelijana. Vaihtoehtoja ovat rakenteelliset muutokset (seinät, ym.), verhot, sermit, kasvit, bambut ja liukuovet. Nykypäivänä trendikkäitä ovat viherseinät, jotka puhdistavat huoneilmaa tehokkaammin kuin mikään muu aikaisempi keksintö. Eniten kuitenkin käytössä ovat erilaiset verhoratkaisut, jotka luultavasti Vesilinnan tapauksessa tulisivat olemaan se toimivin ratkaisu.

Kalenius (2016) kertoi verhoissakin olevan vaihtoehtoja. Riippuen siitä, mitä tilaaja haluaa, ratkaisu voi olla ”henkinen seinä”, paksua kangasta tai vaikkapa paneeliverhoja. Henkisellä seinällä tarkoitetaan sellaista verhoratkaisua, joka on läpikuultavaa kangasta ja jakaa tilan, muttei peitä näkyvyyttä. Toisaalta pitää miettiä myös, halutaanko tilaan millainen tunnelma: intiimi, akustoiva, valoisa, hämärä. Jokaisen kriteerin valitseminen ohjaa lopulliseen valintaan.

Kun ravintolasalin tilasta kerrotaan lisää, nousee Kaleniukselle (2016) mieleen ajatus, että tilaan voisi harkita myös akustiikkaverhoja. Akustiikkaverhot ovat ääntä vaimentavia verhoja, jotka voivat vähentää melua jopa 7 desibelin verran. Akustiikkaverhot ovat hinnaltaan normaaleja verhokankaita kalliimpia, joten valintaan vaikuttaa myös yrityksen budjetti. Erilaisten tilanjakajien yhdistelykin voisi toimia. Oli valinta mikä tahansa, yrityksen on otettava huomioon se, että onko alaslasketussa katossa valaisinkiskoja tai ilmastointiluukkuja, jotka vaikuttavat tilanjakajan paikkaan. Huomion arvoista on myöskin se, että antavatko valaisimet samalla lailla valoa tilanjakajan jälkeen vai täytyykö niitä siirtää.

Järkevimmältä ratkaisulta näyttäisi kahden eri verhon asentaminen. Kun tilassa on sekä alaslaskettua kattoa että normaalia korkeaa kattoa, on kahden verhon asentaminen ainoa vaihtoehto. Kattojen eri korkeudet ja pylväävät vaativat kahta eri verhokorkeutta. Viimeinen sana tulee kuitenkin yrityksen edustajilta, millaiset he haluavat. (Kalenius, 2016)

JAMK:n toimitilavastaava

JAMK:n toimitilavastaava on ollut mukana koulun omissa tilanjakajaprojekteissa, joten häneltä saadaan ajankohtaista tietoa tilanjakajista. Haastattelu oli 9.3.2016 klo 10.00 ja se tehtiin ammattikorkeakoululla. Järvisalo (2016) kehoitti miettimään ensin, mitä tilanjakajalla halutaan saada aikaan. Sen jälkeen olisi hyvä tutkia tilan esteettömyyttä ja seurata ihmisten kulkureittejä. JAMK:lle tehty tilanjakajaprojekti on toteutettu Vallilan kanssa. Heiltä tilattiin koulun ravintolasaliin paneeliverhot (kuva 6.) tilanjakajiksi.

Kuva 6. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ravintolasalin paneeliverhot

Käytetyt paneeliverhot ovat, kuten kuvista voi huomata, lähinnä vain henkiset verhot. Niistä ei juurikaan näkysuojaa saa, mutta tarvittaessa niillä saa rajattua salista pienen alueen.

Haastateltava (2016) sanoi, että kun toimittajia alettiin etsimään, tuli hänelle yllätyksenä verhojen kalleus. Verhokangas tulisi maksamaan paljon ja hinta nousisi kriteerien lisääntyessä: paksuus, valon läpäisy, palosuojaus, määrä, pituus, akustisuus. Näiden kriteerien lisäksi hintaa nostavat kiinnitysmekanismit kattoon, verhojen ompelu ja asennus. Hinta voi äkkiä nousta 10 000–20 000 euroon asti. Jos Vesilinnan saliin halutaan akustoiva verho, hinta tulee nousemaan korkealle. Akustoivat verhotkaan eivät täysin estä äänen kulkua, vaan ne lähinnä estävät kaikuja. Vesilinnassa katto on osittain laskettu alas, tulisi se nostamaan hintaa entisestään, koska korkeimpaan kohtaan tarvitsisi erilaiset kiinnikkeet.

Järvisalo (2016) antoi muutaman esimerkkivinkin tilanjakajista JAMK:n tiloissa. Rajakadun kampuksella olisi muutama vaihtoehto, ravintosalin lisäksi. Luokkiin C112 ja AP03 on tehty erilaisia tilanjakajia: C112 eli viiniluokkaan, on hankittu näkösuojaksi verho jakamaan tilaa. Sen tarkoitus on estää baarin näkymä oppituntien aikana opiskelijoille. Tarpeen vaatiessa sitä pystyy liikuttelemaan helposti, jotta baaria pystytään käyttämään. Kuvassa 7 vasemmalla puolella näkyy tilanjakaja hieman avattuna (luokassa olevat tuolit ja pöydät estivät sillä hetkellä verhon kokonaan avaamisen).

Kuva 7. Rajakadun viiniluokka eli C112

Kuva 8. Rajakadun AP05

Kuva 9. Rajakadun BP07A

AP05 on isompi luokkahuone (kuva 8.), jossa keskellä huonetta menevät pylväät. Pylväiden kohdalle on hankittu harmaa iso verho, joka jakaa tilan kahtia. Toisella puolella pystyy pitämään oppituntia, kun taas toinen puoli on käytettävissä projektityöskentelyyn. Tilanjakajan ollessa pois käytöstä, on tila suuri ja sitä voidaan hyödyntää isommissa tilaisuuksissa. Näiden lisäksi Rajakadun kampuksella on vielä yksi luokka, jossa on tilanjakaja. Luokassa BP07A tilanjakajana on käytetty, ehkä jopa hieman vanhentunutta tyyliä, isoja sermejä. Sermit (kuva 9.) liikkuvat katossa olevan kiskon avulla ja ovat jopa vahtimestareiden mukaan vaikeita liikuttaa, kun jäävät jumiin usein. Kuten kuvasta myös huomaa, vievät ne suhteellisen paljon tilaakin.

Järvisalo (2016) mainitsi myös JAMK:n Dynamossa olevan luokan D505, jonne on tehty uudenlainen oppimisympäristö. Luokka on neliön mallinen, jonka kulmiin ja keskelle on hankittu pyöreät pöydät tuoleineen. Kulmiin on laitettu kaarevat kiskot kattoon ja niistä roikkuvat verhot, jotka toimivat tilassa tilanjakajina. Järvisalo sanoi, että verhot ovat tässä tapauksessa henkisenä seinänä, koska ovat läpinäkyvät. Erityisen tärkeää on kuitenkin miettiä kyseistä tilaa, johon tilanjakaja on tulossa, ja miettiä mikä on sopivin ja toimivin ratkaisu. Järvisalon mielestä paras ratkaisu Vesilinnkaan olisi jonkinlainen verho tilanjakajana. Kuva 10 on otettu luokan 505 ovelta, ja siinä näkyy miten tilanjakajiksi tarkoitetut verhot rajaavat eri tilat työskentelylle. Ääntä ne eivät estä kulkemasta, koska ovat ohuet valoverhot, mutta saavat aikaan illuusion omasta rauhasta.

Kuva 10. Dynamon luokka 505, tilanjakajat avattuina

Iskun asiakkuuspäällikkö & aluejohtaja

Iskun tehtaan rekka oli vierailemassa Jyväskylän Lutakossa, josta sai lisää tietoa ergonomiasta ja akustiikan vaikutuksista työn tekemiseen. Asiakkuuspäällikkö Heikki Mäkelää ja aluejohtaja Jari-Pekka Jokioita käytiin haastattelemassa 16.3.2016. Haastattelun alussa Iskun edustajat vastasivat, että he eivät suoraan toimita sellaista ratkaisua, mikä olisi ollut toimeksiantajan mukainen. Heidän kauttaan olisi mahdollista saada suunnitelmat ja yhteistyökumppanit toimittaisivat materiaalit. Iskun edustajilta sai joka tapauksessa hyvin tietoa siitä, mikä on tärkeää ottaa huomioon tiloissa. Isossa ja avarassa tilassa ääni kantautuu joko lattiaa tai seiniä pitkin eri puolelle tilaa. Mattojen käyttö lattioilla tai erilaisten akustisten teoksien käyttö seinällä, olisivat heidän mielestään hyviä vaihtoehtoja. He kertoivat myös

olleensa mukana JAMK:n Dynamossa toteuttamassa demoluokkaa uudistetusta oppiympäristöstä. Luokan numeroa eivät enää muistaneet, mutta voisiko kyseessä olla juuri tuo Järvisalon haastattelussa aikaisemmin mainittu D505?

Mäkelän ja Jokion mielestä parhain ääntä eristävä ratkaisu olisi desibeliovi, mutta hekin ymmärsivät, ettei se olisi oikea ratkaisu ravintolasaliin. Eikä myöskään ääntä saisi täysin estettyä. Ääni löytäisi aina reitin siirtyäkseen eteenpäin. Heidän seuraava ehdotus oli hankkia sermit, jotka saataisiin siirrettyä sivuun, kun niitä ei tarvittaisi. Kattoon kannattaisi laittaa akustolevyjä, jotka vähentäisivät äänen liikkumista sitä kautta. Niitä olisi tarjolla erivärisiä sekä monen muotoisia. Vesilinnan ravintolassa olevien pylväiden ympärille olisi hyvä laittaa puusta esimerkiksi lokeroita, joista ääni kimpoisi pois. Miehet antoivat hyviä vinkkejä ja olivat pahoillaan siitä, etteivät voineet enempää auttaa asiassa. (Mäkelä & Jokio, 2016.)

5 Tilanjakajien toimittajien selvittäminen, tarjouspyynnöt ja tarjoukset

Toimittajat etsittiin netistä googlettamalla. Ilman haastateltavien apua, olisivat hakusanat olleet vaikeita löytää. Muun muassa sisustussuunnittelijan vinkkejä noudattaen, toimittajia alkoi löytyä. Kun toimittajaehdokkaita tutkittiin, oli tarpeen tehdä selkeä raja, mitä halutaan etsiä. Toimeksiantajan toimesta tehty raja, ei järeitä jakajia vaan verhot, auttoi rajauksessa. Ehdokkaista piti etsiä ne toimittajat, joilla oli verhoja tarjonnassaan.

Esiselvitys

Vaihtoehtoja tutkittaessa huomattiin, että Jyväskylän alueella ei tällaisia vaihtoehtoja ollut juurikaan tarjolla. Suurin osa oli pääkaupunkiseudulta tai jostain muualta. Iskun ja toimitilavastaavan haastatteluissa selvisi, että Jyväskylässä mahdollinen toimittaja olisi Decostore, jolta saisi Vallilan kankaita. Helmi-maaliskuun vaihteessa kaikille toimittajille lähetettiin selvitys, missä kerrottiin opinnäytetyön toimeksiannosta ja pyydettiin kertomaan heidän vaihtoehtoista. Toimittajia tutkittiin heidän omien internet-sivustojen kautta ja lisätietoa saatiin sähköpostin kautta. Toimittajien ja materiaalien lyhyet esittelyt löytyvät liitteestä 4.

Tarjouspyynnöt ja tarjoukset

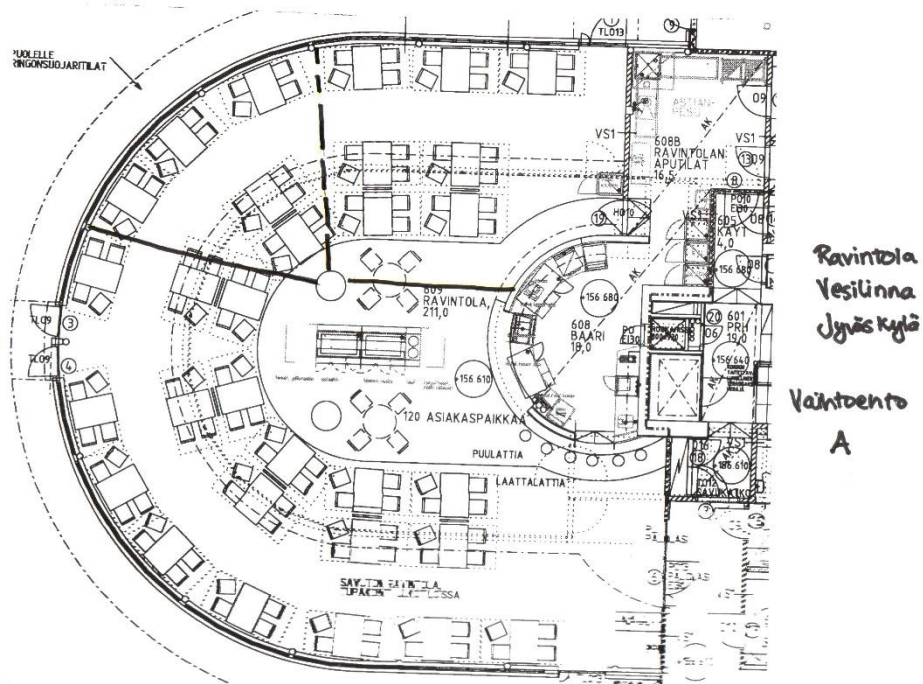
Kaikkien ehdokkaiden selvittelyn jälkeen Vesilinnassa oli palaveri 16.3.2016.

Tapaamisessa oli tarkoitus esitellä ehdokkaat ja heidän mahdollinen kangasvalikoimansa. Palaveriin saatiin ainoastaan Aletan kangasnäytteet. Paketin mukana oli myös saatekirje, jossa kerrottiin, että MetsoKaihdin Jyväskylästä hoitaa myöhemmin kangasnäytteiden palauttamisen.

Vesilinnassa oltiin innokkaita kuulemaan vaihtoehtoista ja heille kerrottiin vastanneet ja ei-vastanneet toimittajat. No Problem textilesin vastaamattomuus hämmästytti, koska asiasta oli ollut niin paljon puhetta messuilla. Kangasnäytteet kiinnostivat myös kovasti ja vaihtoehtojen määrät herättivät innostusta ja valinnan vaikeutta. Tämän jälkeen toimeksiantajat antoivat luvan pyytää tarjouksia.

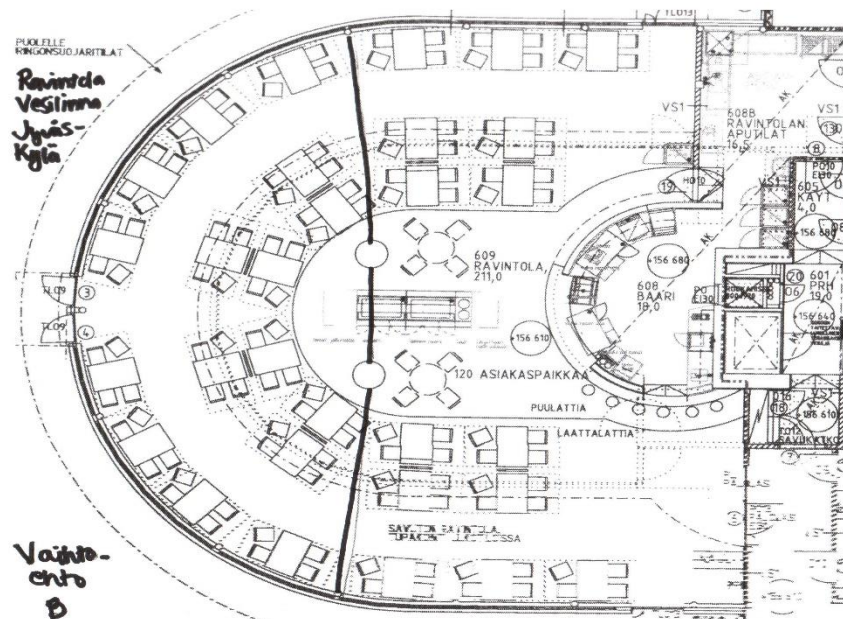
Tapaamisessa oli mukana Vesilinnan tarjoilija, joka kuuli ja näki ensimmäisen kerran, mihin tilanjakajaa harkittiin. Ravintolanjohtajan esitellessä tilanjakajan paikkaa, tarjoilijalle nousi esiin huomio tilanjakajan paikasta. Hän ehdotti tilanjakajalle aivan eri paikkaa kuin mihin sitä oli alun perin suunniteltu. Ravintolajohtajan mielestä uusi paikkaehdotus oli varteenotettava ja näin ollen mitattiin uudestaan verhojen paikat ja piirrettiin uusi vaihtoehto pohjakuvaan. Tämä uusi ehdotus sai myös enemmän kannatusta henkilökunnalta.

Alla oleva, ensimmäinen kuva on vaihtoehto A. Tässä vaihtoehdossa, on tarkoitus saada tilanjakaja kulkemaan toisessa reunassa vaakatasossa sekä jakamaan reuna vielä puoliksi (kuva 11.).

Kuva 11. Vesilinnan tilanjakaja, vaihtoehto A.

Tämä toinen kuvio (12.) on vaihtoehto B, jota tarjoilija ehdotti. Sen olisi tarkoitus mennä pystysuorasti salin poikki. Kummassakin vaihtoehdossa saisi rajattua pienempiä tiloja tarpeen mukaan.

Kuva 12. Vesilinnan tilanjakajan vaihtoehto B.

Tarjouspyynnöt lähetettiin toimittajille maaliskuun loppupuolella. Pyyntöjä lähetettiin Akustiikkapalveluille, Aletta / MetsoKaihtimelle, Ruskakaihtimelle, Innofusorille ja Verholinelle. Jokaiselle toimittajalle lähetettiin tilan mittoja ja kuvia ravintosalista, pohjakuvat sekä toimeksiantajan kangastoiveet. Kaikki tarjoukset ovat nähtävissä liitteessä 5.

6 Johtopäätökset

Tilanjakajan valinta tulee tehdä sen mukaan, mitkä ovat resurssit. Budjetti ei ole ollut esillä, toiveena on ollut vain lähinnä edullinen tarjous. Tilanjakaja tullaan joskus tulevaisuudessa tekemään vaihtoehto B:n mukaisesti. Vaihtoehto B antaa paremmat ja ehkä jopa järkevämmät mahdollisuudet jakaa tila osiin.

6.1 Ehdotus toimittajasta

Valintaa ohjaa tarjouksien sisältö, hinta ja se, millaista asiakaspalvelua tarjouksia ja esittelyitä pyytäessä on saatu. Osa tarjouksista karsiutui pois joko puutteellisuutensa tai korkean hinnan vuoksi. Tällaisia olivat Innofusorin ja DecoStoren tarjoukset.

Taulukossa 2 on tehty vertailu toimittajien antamista tarjouksista. Siitä on mahdollista tehdä pikainen vertailu tarjotuista tuotteista ja mahdollisista asennuskuluista. Jotkut tarjoukset sisälsivät jo kiskojen hinnan ja osa hinnoista sisältää kaikki kulut asennuksineen ja raportoineen. Akustiikkapalvelut on hyvä vaihtoehto, koska heidän valikoimissaan ovat verhot. Mysteeriksi tässä vaiheessa jää, miten paljon koko projekti tulisi heidän kauttaan maksamaan, koska hintatiedoissa oli vain yhden verhon hinta. Loppusumman viralliseen versioon vaadittaisi Akustiikkapalveluiden edustajan käynti paikan päällä. Tällä perusteella Akustiikkapalvelut tippuu pois loppuvaihtoehtoista.

Jäljellä jäivät siis Ruskakaihdin Espoosta sekä Aletta (Helsingistä) / MetsoKaihdin, joka hoituisi Jyväskylän kautta. Heidän hintansa olivat melko samansuuruiset ja tarjous sisälsi nimenomaan juuri ne verhot, mitä kysyttiin. Ainoa ero tarjouksessa oli se, että Ruskakaihtimen hintaan lisättäisiin roikot, joita käytettäisiin alaslasketun katon

kohdalla, välikaton sisällä. Niiden hinnaksi tulisi 22 € kappaleelta ja niiden lopullinen määrä ei ole tiedossa. Molempien tarjousten hinnat sisältäisivät kiskot, joten niistäkään ei tulisi enempää ylimääräistä kuluja. Asentajan maksu näyttäisi olevan myös saman verran.

Tarjouksien ja asiakaspalvelun kannalta suositellaan valittavaksi Aletta / MetsoKaihtimen tarjous. Merkittävä tekijä on se, että yhteistyö tehtäisiin paikallisen toimittajan kanssa, mikä helpottaisi työn suorittamista ja yhteydenpitoa valtavasti. Kolmas valintaan vaikuttava tekijä on näytemateriaalien saanti Aletalta. Tämä oli ainoa yritys, joka lähetti näytteet kankaista (jo esiselvittelyn aikana), eikä palautuksestaan tarvinnut huolehtia. Ruskakaihtimenkin tarjous oli kuitenkin hyvä ja olisi varmasti sopinut mahdolliseen Vesilinnan budjettiin, mutta paikallisen toimittajan kanssa työskentely toi pienen etulyöntiaseman Aletta / MetsoKaihtimelle.

Taulukko 2. Vertailu toimittajien tarjouksista

Toimittaja	Paikkakunta	Hinta-arvio	Asentaja	Muut kulut
Innofusor	Helsinki	max. 63 900 €, kokonaisvaltainen tilan muutos	sis. summaan	sis. summaan
Decostore	Jyväskylä	-	-	-
Ruskakaihdin	Espoo	7 234 € sis. kiskot	45 € / tunti, lasku toteutuneen mukaan	Roikot 22 € / kpl, määrä ei tiedossa
Aletta / MetsoKaihdin	Helsinki / Jyväskylä	max. 7 570 € sis. kiskot	45 € / tunti / mies	-
Akustiikkapalvelut	Kokkola	vaihtoehto 1.: sermit, 1 045 €/kpl (määrä ei tiedossa) vaihtoehto 2.: verhot, max. 980 – 1 072 € / kpl (määrä ei tiedossa, hinta vaihtelee värin ja mitan mukaan)	ei tiedossa	Verhojen koko, paksuus, yksi- tai kaksipuoleisuus ym. vaikuttavat lopulliseen hintaan. Kiskot myös nostavat hintaa, jos valitaan verhot.

6.2 Toimeksiantajan päätös

Vesilinnan tekemään valintaan vaikuttaa osaltansa myös se, millaiset rakennuslupamenettelyt ovat Jyväskylän kaupungilla. Jyväskylän rakennusvalvonta ja Museovirasto olivat sitä mieltä, että Vesilinna ei tarvitsisi sen kummempia lupia muutokseen, koska ne eivät ole oleellisesti rakennuksen muuttamista.

Tässä vaiheessa Vesilinnan valinta kuitenkin viivästyy tilanjakajan osalta. Ravintola Vesilinna toimii rakennuksessa vuokralaisena, joten Jyväskylän kaupungilta, joka on

vuokranantaja, on kysyttävä lupa muutokseen. Kaupungille on lähetetty jo kesän aikana vapaamuotoinen hakemus muutoksesta ja rahoittamisesta. Vastausta ei ole syksyyn mennessä saatu. Tärkeintä kaikille on valinnassa, että hankinta olisi edullinen. Ravintolanjohtaja kertoi 7.10.2016 soitetussa puhelussa, että toimittajien lisäksi on olemassa vielä se mahdollisuus, että henkilökunta toteuttaa itse projektin. Siinä tapauksessa työntekijät tekisivät pitempää päivää töissä ja rakentaisivat tilanjakajan itse. Sitä varten hankittaisiin kiskot, työkalut ja verhot itse. Verhot myös ommeltaisiin itse ja kankaana käytettäisiin lähinnä vain valoverhokangasta. Jos työntekijät tekisivät sen itse, tulisi se maksamaan 20€ / h / työntekijä Vesilinnalle. Ravintolanjohtaja kertoi myös, että tämä oli todella hyödyllinen toimeksianto, koska hänelläkin silmät aukenivat kaikille niille mahdollisuuksille, mitä oli tarjolla. Samalla selvisi se, missä hintaluokassa liikutaan. Toimittajien hinnat olivat osittain aika korkeita. Osaksi tämän syyn takia, ravintolanjohtaja sanoikin, että heitä kiinnostaisi mahdollisesti toteuttaa projekti oman henkilökunnan voimin. Omakustanteista toteutusta varten on tutustuttu paikallisien rautakauppojen tarjontaan verhokiskoista ja kiinnikkeistä sekä verhokankaisiin (liite 7).

7 Pohdinta

Aloittaessa tämän opinnäytetyön aiheen tutkimusta, ei minulla ollut juurikaan kokemusta tilasuunnittelusta saatika tilanjakajista. Tilasuunnittelu käsitteenä on laaja ja se saatetaan herkästi sekoittaa sisustussuunnitteluun. Tilasuunnittelussa otetaan huomioon kuitenkin kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti huomioon tilan käyttö ja toiminnot.

Toimeksiannon haastavuutta lisäsi se, että eräät toimittajat eivät tarttuneet tarjouspyyntöön asianmukaisesti. Tässä vaiheessa uskotaan, että Vesilinna on kuitenkin löytänyt jo oman visionsa kaltaisen toimittajan. Ongelmallista oli edellä mainitun asian lisäksi se, että tilasuunnittelusta oli niukasti lähdeaineistoa. Aihe oli haasteellinen, mutta mielenkiintoinen. Kiitos kuuluu Vesilinnan toimeksiannolle. Harmittavaa on todeta se, ettei toteutusta päästy näkemään tämän opinnäytetyön aikana. Tämän opinnäytetyön tekeminen kuitenkin auttoi minua yhdistämään molemmat tutkinnot, joita olen opiskellut: kokous- ja tapahtumamatkailun tutkinto ja palvelujen tuottamisen ja johtamisen tutkinnon.

Tässä vaiheessa Vesilinna ei aio tehdä muuta kuin hankkia tilanjakajaksi verhon, mutta tulevaisuudessa nähdään myös sellainen mahdollisuus, että ravintosaliin voisi tehdä isompiakin muutoksia. Eräs toimittaja oli ehdottanut, että tilalle tehtäisiin suurempi ja monipuolisempi äänijärjestelmämuutos. Kenties tällaisella muutoksella löytyisi uusi asiakassegmentti, joka alkaisi hyödyntämään tilaa enemmän. Seuraavan opinnäytetyön aihe-ehdotus voisi olla erilaisten vaihtoehtojen hyödyntäminen tilan akustiikkaan mm. äänentoistojärjestelmät tai muut keinot vähentää melua. Samassa työssä voisi hyödyntää lisäksi tilasuunnitteluohjelmia enemmän. Samalla vaihtoehtojen vertailukin helpottuisi.

Jatkotutkimukseksi ehdottaisin asiakastyytyväisyyskyselyä uudesta tilanjakajasta. Kyselyn kautta saisi enemmän tietoa asiakkaiden näkökulmasta ja siitä, onko asiakkaiden mielestä tilassa jotain kehitettävää. Lisäksi voisi tehdä uudestaan kulkureittien havainnointia. Tässä työssä tehty havainnointi olisi hyvä pohja ja havainnoinnin voisi tehdä uudestaan sen jälkeen, kun uusi tilanjakaja olisi asennettu paikoilleen. Olisi hyvä verrata vaikuttiko tilanjakajan asentaminen kuljettuihin reitteihin asiakkaille tai henkilökunnalla.

Lähteet

Akustiikkapalvelut. 2016. Viitattu 23.10.2016 <http://www.akustiikkapalvelut.fi/>

Aletta. 2016. Viitattu 23.10.2016 <http://www.aletta.fi/>

Birchfield, J. C. 2008. Design and Layout of Foodservice Facilities. Third edition. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

Conran, T. 1994. Suuri sisustuskirja. Kodinsisustajan ehdoton idea- ja tietolähde. Iso-Britannia, Lontoo: Conran Octopus Limited.

Design Absorbents. 2016. Akustik Miljö acoustics pricelist. Ruotsi. Viitattu 31.8.2016.

Edwards, J. E. 2012. Applied Facilities management for the hospitality industry. USA: University Readers, Inc.

Gardin. 2016. Viitattu 23.10.2016 <http://www.gardin.fi/>

Hemmi, M., Häkkinen, U. & Lahdenkorpi, M. 2008. Avec – Asiakaspalvelua ravintolassa. Kuudes painos. Helsinki: WSOY.

Homestyler. 2016. Design your dream home in 3D. Viitattu 4.10.2016 <https://www.homestyler.com/home>

Hoppen, K. 2008. Sisustajan koti. Ideasta todeksi. Singapore: WSOY.

Innofusor. 2016. Viitattu 23.10.2016 <http://www.innofusor.fi/>

Jyväskylän kaupunki. Kysymyspalsta. 2008. Viitattu 20.4.2016 <http://www3.jkl.fi/kysy/kysymys.php/6687>

Jyväskylän yliopisto. Jyväskylän yliopiston tiedemuseo. Jyväskylän Harjun ja Keski-Suomen luontomuseon vaiheita. 2016. Viitattu 22.8.2016 <https://www.jyu.fi/erillis/museo/luonto/vaiheet>

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Juvenes Print.

Kananen, J. 2015. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Miten kirjoitan kehittämistutkimuksen vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 212. Juvenes Print.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111. Juvenes Print.

Katz, J. B. 1997. Restaurant Planning, design and Construction – A Survival Manual for Owners, Operators and Developers. New York: John Wiley & Sons Inc.

Liiketoimintasuunnitelma. 2016. Viitattu 6.9.2016
https://www.liiketoimintasuunnitelma.com/index.php?page=business_plan&subpage=business_idea

Linna, M. 2014. Käyttäjän jäljillä. Viitattu 3.9.2016 <https://gofore.com/kayttajan-jaljilla/>

No Problem textiles. 2016. Kokonaisvaltaiset tekstiiliratkaisut ammattikäyttöön. Esite. Import Numero 1 Oy.

Partanen, E. 2003. Käyttäjälähtöisyyttä tilasuunnitteluun. Toimivat tilat tilapalveluille. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 22. Jyväskylän yliopistopaino.

Planoplan. 2016. Helppo työkalu sisustussuunnitteluun. Viitattu 4.10.2016
<http://planoplan.com/fi/>

Pyykönen, T-M. 2015. Tea-Mariian sisustusopas. EU: WSOY.

Rakennustieto. 2016. Rakennusalan ammattilaisen tietopalvelu. Viitattu 29.10.2016
<https://www-rakennustieto-fi.ezproxy.jamk.fi:2443/kortistot/rt/fi/index.html.stx>

Ruskakaihdin. 2013. Viitattu 23.10.2016 <http://www.ruskakaihdinshop.fi/>

Ryynänen, T. 2014. Rakennustuotteiden paloluokitus varmistaa rakennusten paloturvallisuutta – luokitusstandardi EN 13501-1. Viitattu 31.8.2016 http://www.vttexpertservices.fi/ajankohtaista/uutiset/news2014_rakennustuotteiden-paloluokitus

Suomen rakentamismääräyskokoelma. (2002). E1 Rakennusten paloturvallisuus. Määräykset ja ohjeet 2002. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta. Viitattu 31.8.2016 <http://www.finlex.fi/data/normit/10530-37-3762-4.pdf>

Suomen rakentamismääräyskokoelma. (2011). E1 Rakennusten paloturvallisuus. Määräykset ja ohjeet 2011. 3/11 Ympäristöministerin asetus rakennusten paloturvallisuudesta. Viitattu 29.9.2016 http://www.finlex.fi/data/normit/37126-E1_2011-fi.pdf

Suomen rakentamismääräyskokoelma. (2005). F1 Esteetön rakennus. Määräykset ja ohjeet 2005. Ympäristöministerin asetus esteettömästä rakennuksesta . Viitattu 30.9.2016 <http://www.finlex.fi/data/normit/28203-F1su2005.pdf>

Suomen rakentamismääräyskokoelma. (2001). F2 Rakennuksen käyttöturvallisuus. Määräykset ja ohjeet 2001. Ympäristöministerin asetus rakennusten käyttöturvallisuudesta. Viitattu 30.9.2016 <http://www.finlex.fi/data/normit/6376-F2.pdf>

SweetHome3D. 2016. Interior Design Application. Viitattu 4.10.2016 <http://www.sweethome3d.com/>

Verholine. 2016. Viitattu 23.10.2016 <http://www.verholine.fi/>

Vesilinna Restaurant. 2016. Viitattu 22.8.2014 <http://vesilinna-restaurant.fi/>

Wikipedia. Vesilinna Jyväskylä. 2016. Viitattu 20.4.2016 https://fi.wikipedia.org/wiki/Vesilinna_%28Jyv%C3%A4skyl%C3%A4%29

Sähköpostikyselyt

Koskela, V. 2016. Jyväskylän kaupungin rakennusvalvonnan päivystys.
Sähköpostiviesti 27.9.2016. Vastaanottaja M. Norrby-Järvinen.
Rakennuslupamääräykset tilanjakajan suhteen Vesilinnassa

Silen, S. 2016. Rakennustutkimuksen amanuenssi Keski-Suomen museossa.
Sähköpostiviesti 27.9.2016. Vastaanottaja M. Norrby-Järvinen.
Rakennuslupamääräykset tilanjakajan suhteen Vesilinnassa

Haastattelut

Järvisalo, J. 2016. Toimitilavastaava. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Haastattelu
9.3.2016

Kalenius, A. 2016. Sisustussuunnittelija. Sisustussuunnittelu ja stailaus Annaleena
Kalenius. Haastattelu 23.2.2016

Mäkelä, H. & Jokio, J-P. 2016. Asiakkuuspäällikkö ja aluejohtaja. Isku. Haastattelu
30.3.2016

Oksanen-Prüm, P. & Maunuaho, I. 2016. Toimitusjohtaja ja ravintolanjohtaja.
Ravintola Vesilinna. Lähtökohtahaastattelu. Haastattelu 9.2.2016

Liitteet

Liite 1. E1 Paloturvallisuus- (RT RakMK-21502), F1 esteettömyys- (RT RakMK-21255) ja F2 käyttöturvallisuusmääräykset (RT RakMK-21184)

Tätä opinnäytetyötä koskevat kohdat liittyvät sisäpintoihin tehtäviin rakennusmuutoksiin, joten paloturvallisuuden kohdalla työtä koskee kohta 8, palon kehittymisen rajoittaminen ja sen alaluvut. Tähän liitteeseen kirjoitetaan lyhennetysti määräykset.

Yleisesti ottaen, rakennusta tehdessä ja muutoksien yhteydessä, on otettava huomioon, että materiaalit ovat paloturvallisia. Mihinkään rakennustarvikkeisiin ei saa sisältyä ainetta, joka palaa ilman ilmasta saatavaa happea. Eikä niistä saa palatessaan irrota myrkkyjä. Muun muassa seinien, kattojen ja lattioiden kohdalla on huomioitava paloteknisiä ominaisuuksia kuten, missä määrin tarvikkeet osallistuvat paloon, lieskahduksen alkamiseen kuluva aika, lämmön vapautuminen ja savun sekä palavien pisaroiden muodostuminen. Paloturvallisuussäädöksestä ja edellä mainituista ominaisuuksista on lisää liitteessä 6, joka liittyy tilanjakajana toimivan verhon ominaisuuksiin. (Suomen rakentamismääräyskokoelma, 2011, 20.)

Esteetön rakennus eli Suomen rakentamismääräyskokoelman F1 kohdan määräykset, tarkoittaa sitä, että rakennuksen on sovelluttava sellaisten ihmisten käyttöön, joilla on liikkuvuus rajoittunut. Määräyksessä kehoitetaan huomioimaan pyörätuolilla vaadittavaa pyörähdysympyrää. Eli toisin sanoen, pyörätuolin on mahdollista esteettömästi liikkumaan tilassa, tilan lattian on oltava pinnaltaan tasainen, luistamaton ja riittävän kova. (Suomen rakentamismääräyskokoelma, 2005, 1-5.)

Rakennuksen ja muun rakennuskohteen olennaisista vaatimuksista on voimassa, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa tai sen nojalla taikka muutoin on erikseen säädetty tai määrätty.

Käyttöturvallisuuden kannalta tämä tarkoittaa, että kohde on suunniteltava, rakennettava ja varustettava siten, ettei sen käyttöön, huoltoon tai ylläpitoon liity sellaista tapaturman,

onnettomuuden tai vahingoittumisen vaaraa, jota ei voida pitää hyväksyttävänä. (Suomen rakentamismääräyskokoelma, 2001, 3).

Käyttöturvallisuusmääräykset koskevat kolmea suurta riskiryhmää:

- kaatumiset, liukastumiset, putoamiset, liikkuvan käyttäjän törmäys- tai puristumisriskit sekä liikkuvan kohteen tai siitä irtoavien osien aiheuttamat iskut, leikkaamiset ja likistämiset
- palo-, sähkö- tai räjähdystapaturmat
- ajoneuvon liikkumisesta aiheutuvat onnettomuudet rakennuksissa ja rakennuspaikoilla

Käyttöturvallisuuden kannalta tämä tarkoittaa sitä, että rakennus on suunniteltava, rakennettava ja varusteltava siten, ettei sen käyttöön yms. liity sellaista vaaraa, joka aiheuttaisi tapaturmia, onnettomuuksia tai vahingoittumisen vaaraa. Yllä olevat riskiryhmät ovat juuri näitä vaaroja, joita väärin rakentamisessa ja käytössä saattaa ilmetä. (Suomen rakentamismääräyskokoelma, 2001, 3.)

Käyttöturvallisuusmääräys sisältää myös kohdan rakennuksen pinnoista ja valaistuksesta. Varsinkin valaistus pitää hoitaa siten, ettei käyttäjälle tule ongelmia huomata tilassa olevia mahdollisia vaarakohtia. Vaarakohtana voi olla lattialla oleva este. Sen takia lattiankin olisi oltava tarpeeksi tasainen eikä siinä saa olla mitään, mihin käyttäjä voi liukastua tai kompastua. (Suomen rakentamismääräyskokoelma, 2001, 9.) Tämäkin kokoelman kohta koskee erityisesti Vesilinnua, koska tilanjakajana toimivat verhot eivät saa tulla liian pitkiksi lattialle, että asiakkaat niihin kompastuisivat tai liukastuisivat. Tässä kohdassa yhdistyy myös edellinen määräys esteettömyydestä, koska verhot eivät saa ylettyä lattiaan liukastumisvaaran takia, mutteivat ne myöskään saa häiritä liikuntavammaisten kulkureittejä.

Liite 2. Suunnitteluohjelmien 3D-malleja

Tämä kuva Gürkan Ilginin tekemä malli SweetHome3D:n avulla. Tästä on mahdollista nähdä, millaisen lopputuloksen suunnitteluohjelman avulla voi saada aikaan. Tiloissa näkyvät kalusteet erottuvat kuvasta selkeästi.

Seuraava kuva on Planoplan – nimisen suunnitteluohjelman lopputulos tilasuunnittelusta.

Liite 3. Lähtökohtahaastattelun kysymykset

LÄHTÖKOHTAHAASTATTELUN KYSYMYKSET

Aika ja paikka: 9.2.2016 klo 16.00 Vesilinna Restaurant, Ihantolantie 5, Jyväskylä

1. Mihin Vesilinnan tilaa käytetään ja mikä on sen pääkäyttötarkoitus?
2. Kuinka iso tila on kyseessä, monelle hengelle tarkoitettu?
3. Millainen on asiakaskunta, yritykset, muut kuluttajat, yksittäiset tulijat, tilaisuuksien varaajat?
4. Millaisia tapahtumia paikassa järjestetään?
5. Millaisia hyötyjä kyseinen tila antaa asiakkaille ja yrityksen henkilökunnalle?
6. Millaisia haittoja tilasta koituu?
7. Onko esiin noussut joitakin kehitysideoita tilalle?
8. Millaiset ovat toiveet mahdollisen ongelman ratkaisemiseksi? Onko joitakin rajoitteita?

Liite 4. Toimittajien ja materiaalien esittelyt

Akustiikkapalvelut

Ensimmäinen ehdokas on yritys nimeltä Akustiikkapalvelut.fi. Heidän tuotteensa ovat skandinaavista designiä, allergiavapaita, ekologisia ja säädökset täyttäviä. Se sijaitsee Kokkolassa ja heillä oli kolme vaihtoehtoa tilanjakajiksi. Akustoiva lamelliverho, akustoiva sauvalamelliverho ja akustoivat paneeliverhot. Lamelliverho akustoi ja pimentää tilaa ja sitä käytetäänkin eniten ikkunoiden edessä. Sitä on kuitenkin käytetty myös tilanjakajana tilassa, koska se peittää näkyvyyttä. Sauvalamelliverhoja käytetään vain jakamaan tilaa, säilyttäen näkyvyyden. Paneeliverhot taas liikkuvat kiskoilla, joten niitä on helppo liikutella. Kun ne laitetaan niin sanotusti kasaan, vievät ne vähän tilaa ja antavat tilalle avaruutta. (Akustiikkapalvelut, 2016.)

Aurinkosuojat / Aletta

Aurinkosuojat tai Aletta, molempia nimityksiä käytetään, on helsinkiläinen yritys. Se on erikoistunut sisustus- ja aurinkosuojatuotteisiin. Lisäksi heiltä saa lisäpalveluita kuten verhosuunnittelu, aurinkosuojakonsultointi, tarvekartoitus, tulostetut sisustustuotteet sekä ompelu- ja asennuspalvelut. Heidän ehdotuksensa oli akustiikkaverhot asennettuna tilanjakokiskoilla yksinkerroin tai kaksurakattokisko, johon asennetaan akustiikkaverhot kaksin kerroin, jolloin verho toimii paremmin ääntä eristävänä, kun väliin jää 30mm ilmaa. Kangasvaihtoehtoina oli kierrätysvillaa tai akustiikkakangasta. (Aletta, 2016.)

Tällä yrityksellä on yhteistyökumppanina jyvaskyläläinen MetsoKaihdin. Aletan kanssa sovittiin, että tämän työn merkeissä oltaisiin yhteyksissä suoraan MetsoKaihtimeen, jolloin yhteistyö on helpompaa. Aletan puolesta saatiin kangasnäytteitä, jotka oli tarkoitus viedä Vesilinnaan. MetsoKaihtimen yhteistyökumppanin, Petri Maasolan, kanssa sovittiin tapaaminen Vesilinnaan tarkempia mittoja varten. Samalla Maasola haastatteli itse toimeksiantajaa ja selvitti suoraan heidän tarpeitaan henkilökohtaisesti. Tässä kohtaa halutaan todeta, että Aletan ja MetsoKaihtimen kanssa oli helppoa työskennellä, koska heiltä saatu asiakaspalvelu oli ensiluokkaista. Joskus saattaa nimittäin käydä niin, että

toimeksiannon tullessa opiskelijalta, asiaa ei välttämättä oteta kovin tosissaan. Siinä tapauksessa saattaa jäädä paljon hyviä huomionarvoisia asioita saamatta selville.

Ruskakaihdin (Jii Hoo Tee markkinointi)

Ruskakaihdin on espoolainen yritys, jonka toimenkuvaan kuuluu kotimaisten verhojen, markiisien, kaihtimien, liukuovien, aurinkovarjojen ja kalvojen valmistaminen. Sisustusverhot ovat kuitenkin ne, jotka tässä tapauksessa tulisivat kyseeseen. Heidän sisustusverhojen valikoimissa ovat akustiikkaverhot, jotka vaimentavat ääntä ja vähentävät kaikua. Ruskakaihdin vastasi heti alustavaan tiedusteluun kertoen heidän vaihtoehtonsa. He pyysivät lisäksi kuitenkin mittoja ja kuvia tilasta, jotta voisivat tarkentaa kankaitaan. Ruskakaihtimella on käytössään Svensson & Markspellen akustiikkaverhot, joita oli viittä erilaista. Kaikki ovat paloturvallisia ja paino vaihteli 210–360 g välillä. Tämä tarkoittaa sitä, että mitä painavampi kangas on, sitä kovempi taakka on kiskoilla. (Ruskakaihdin, 2013.)

Lisätietoja annettaessa (kuvat tilasta ja mitat) heiltä tuli verhoehdotus. Samalla Ruskakaihtimen yhteyshenkilö huomautti, että ravintolasalin katossa on välikatto, joten siihen ei voi suoraan asentaa kiskoja. Ne eivät kestäisi painoa, joten vaihtoehtona oli asentaa roikkuvat kiskot välikaton sisälle. (Ruskakaihdin, 2013.)

Innofusor

Tämä yritys toimii lähinnä Helsingissä ja heidän kotimaiset tuotteet näyttävät moderneimmilta. Heidän valikoimissaan on yli 20 akustiikkamateriaalia, joita ovat esimerkiksi aPerf (kierrätyskuitua ja huopaa), Clearperf (läpinäkyvää levyä), Smartperf (metallinen reikälevy ja kierrätyskuitua+huopaa sisältävä akustiikkalevy) ja Sonoperf (rei'itetty metallilevy, jossa käytetään erilaisia grafiikkoja). Heidän kautta on mahdollista saada akustiikkamittaukset, joissa selvitetään tilan käyttäytymistä ja akustiikkamahdollisuuksista. Mittauksien lisäksi heidän palveluihin kuuluu näytteiden tilaaminen ja visualisointipalvelu. Muun muassa visualisointipalvelun avulla asiakas voi lähettää kuvat tilastaan ja yritys visualisoi ratkaisun asiakkaalle. (Innofusor, 2016.)

Alustavalla tutkimisella löydettiin mahdollisiksi vaihtoehtoiksi Foscusan Alfa (akustokangas: käytetään verhoina ikkunoiden edessä, seinäpinnalla tai tilanjakajana), WeavePerf Uno (valoa läpäisevä kangas, paneeliverhona tai tilanjakajana käytetty, WeavePerf Due (akustoverho: läpäisee valoa ja on

läpikuultava, saatavissa myös paneeliverhona) ja WeavePerf Tre (kevein akustiikkaverho, läpinäkyvä, mutta akustoiva). Kaikkien näiden lisäksi Innofusorin kautta on mahdollista saada erilaisia akustoteoksia, jotka muistuttavat ulkonäöltään moderneja taideteoksia. (Innofusor, 2016.)

Verholine

Hakutuloksissa oli ilmoitus, että yrityksen valikoimiin kuuluu huopaiset Aco-Wool-verhot. Kun Verholineen otettiin yhteyttä koskien Aco-Wool-verhoja, selvisi, että tieto oli vanhentunutta. Tieto oli peräisin heidän vanhalta kotisivulta ja jostain syystä kyseiset Aco-Wool-verhot nousevat esille haussa. He olivat poistaneet verhot valikoimistaan lähinnä hinnan takia ja toisaalta myös toimituksen hitauden takia. Verhojen hinta oli aikoinaan 350 euroa kappale ja niiden toimitus kesti viisi viikkoa. Nykyään heidän valikoimissaan oli katosta roikkuvia paneeleita, jotka ovat valmistettu akustiikkalevyistä ja vanerista. (Verholine, 2016.)

Decostore

Decostore on ainoa yritys, joka sijaitsee Jyväskylässä. Tämä oli myös ainoa yritys, jossa käytiin henkilökohtaisesti paikan päällä kysymässä vaihtoehtoja. Decostoren kautta saa erityisesti monenlaisia kankaita, mutta he ovat myös valmiita tekemään kokonaisvaltaisen tilasuunnittelun. Heidän suunnittelupalveluun kuuluu myös ripustusjärjestelmien asennus. Erityisesti on mainittava, että heidän valikoimiin kuuluvat Vallilan kankaat, jotka Iskun rekalla mainittiinkin.

Gardin ja No Problem textiles

Nämä kaksi yritystä olivat heikoimpia vaihtoehtoja. Gardin nousi haussa esille, koska heidän valikoimiinsa kuuluivat akustiikkaverhot. Itse verhoista ei ollut juurikaan tietoa kotisivuilla. Mahdollisena ratkaisuna oli tehdä akustiikkaverhokankaasta sivuverhot, paneelit, housuverhot, näyttämöverhot tai laskosverhot. Pyydettyä lisätietoa kyseisistä verhoista, kertoen saman toimeksiannon kuin muillekin, ei yritys vastannut kyselyyn. Näin ollen pystyttiin rajaamaan yritys jatkosta pois. (Gardin, 2016.)

Tämä toinen yritys, No Problem textiles, oli toimeksiantajan ehdotus. Vesilinnan henkilökuntaan kuuluva tarjoilija oli käynyt alan messuilla ja käynyt yrityksen

edustajan juttusilla. Vesilinnan ravintolanjohtaja pyysi kysymään myös tältä yritykseltä alustavasti lisätietoja mahdollisesta tilanjakajakankaasta. Tästä yrityksestä on aiemmin toimitettu ravintolakankaita Vesilinnaan, joten yhteistyötä oli tehty aikaisemminkin. Heidän pienen esitteen mukaan yrityksen kautta on mahdollista saada sisustusverhoja moneen eri tarkoitukseen. Kaikki kankaat, mitä heillä käytetään, ovat paloturvallisia. (No Problem textiles, 2016.)

Kyseiselle yritykselle lähetettiin viestiä, mutta kuten Gardinin tapauksessa, vastausta ei kuulunut. No Problemolle kerrottiin viestissä, että Vesilinnan työntekijä oli käynyt heidän edustajansa kanssa juttelemassa messuilla, jonka takia heihin oltiin nyt yhteydessä. Luonnollisesti kun vastausta ei saatu, tämäkään yritys ei päässyt jatsoon.

Liite 5. Tarjoukset

Akustiikkapalvelut tarjous

Akustiikkapalveluiden edustajan nähtyä kuvat ja pohjapiirroksen sekä vaihtoehdot sijainnista, mainitsi hän verhon paikan olevan haasteellinen. Sen takia hän olikin tehnyt tarjouksestaan erikoisemman kuin oli aluksi ajatellut. Tarjous sisälsi kaksi varsinaista ratkaisua ja kaksi suositusta. Ensimmäinen ratkaisu oli käyttää liikuteltavia, akustoivia sermejä tai väliseinäratkaisuja. Edustajan mukaan ne olisivat edullisemmat kuin verhot ja muokattavissa tilan ja tilaisuuden mukaan. Toinen ratkaisu olisi Vertikal-verhot, jos nimenomaan verhoja haluttaisiin. Suositukset, joita edustaja antoi, olivat lähinnä toisenlaisia sermejä tilaan. En kerro suosituksista tämän enempää, koska ne eivät varsinaisesti liity asiaan.

Jos lähdetään liikkeelle akustoivista sermeistä. Akustoivat sermit ovat kooltaan 1,5m x 2m x 10cm. Sermien raamit on tehty aidosta puusta, yleensä tammesta tai koivusta. Niiden päällä on akustoivaa kangasta, jota saa monessa eri värissä. Näiden sermien hinta on, väristä riippumatta, 1 045 euroa kappale. Hinta sisältää sermin, puureunuksen ja jalan, joka pitää sermin paikallaan ja pystyssä. Kaikki kangasmateriaalit täyttävät paloturvallisuussäädökset EN 13501–1:2007 + A1:2009 ja EN 13823 EN ISO 11925-2 (liite 6). (Design Absorbents, 2016, 4, 25.)

Sermeissä luokitukset ovat paloturvallisuuden kohdalta B-luokka, savuluokassa s1 ja palavien pisaroiden kohdalta d0. Nämä luokitukset ovat selitetty liitteessä 6, joten lukijan kannattaa tutustua niihin liitteestä. Lyhyesti sanottuna B-luokkaan kuulumisen tarkoittaa sitä, että sermit ovat hitaasti lämpöä vapauttavia tuotteita, kun niihin osuu jokin muu palava tuote. Savuluokka s1 tarkoittaa, ettei kyseinen tuote tuota savua ja d0 tarkoittaa, ettei siitä tipu palavia pisaroita.

Vertikal – verhot ovat lamellityyliset verhot, joiden leveys on 127 mm tai 89 mm. Maksimissaan ne voivat olla neljä (4) metriä korkeita. Kankaina verhoissa on käytetty Svensson Markspellen kankaita. Hinta näille verhoille määräytyy sen mukaan, kuinka monikerroksiset niistä tehdään, ovatko ne yksi vai kaksipuoleiset sekä koon perusteella. Yksipuoleinen, Opaq-väri vaihtoehdoista (8 kpl) valittu, maksimissaan metrin korkuinen lamelliverho, maksaa 518 euroa, kaksipuoleinen 623 euroa. Opaq

Colour-valikoimasta (10 kpl), valittuna maks. metrin korkuinen, yksipuoleinen lamelliverho maksaa 540 euroa ja kaksipuoleinen 650 euroa. Jos halutaan yhdistää molemmat värivaihtoehdot, toinen puoli Opaq ja toinen Opaq Colour niin silloin maks. metrin korkuinen verho maksaisi 676 euroa. (Design Absorbents, 2016, 9.)

Jos vertailun vuoksi otetaan mallihinnastosta maksimikorkeusmitat ja niiden hinnat, niin silloin verhot olisivat maksimissaan 3,5 metriä pitkät. Tuon mitan yli menevät pituudet pitäisi käydä erikseen läpi yrityksen edustajan kanssa, eikä hinnastossa ole määriteltä hintaa ylimenevälle mitalle. Palatakseni tuohon maksimimitaan, 3,5 metrin pituiselle verholle tulisi yksipuolisena hintaa (Opaq-valikoima) 817 euroa ja kaksipuoleisena 980 euroa. Opaq Colour valikoiman maksimiverhot olisivat 894 euroa ja 1 072 euroa. Molempien värimaailmojen yhdistelmä tulisi maksamaan 1 080 euroa.

Aletta / MetsoKaihdin tarjous

Tämän yrityksen kanssa (MetsoKaihdin) kävi niin, että sen edustaja lähettikin tarjouksensa suoraan Vesilinnaan. Aiemmin oli sovittu, että kaikki tarjoukset lähetään toimeksiannon saaneelle opiskelijalle, joka toimittaa ne Vesilinnaan. MetsoKaihtimen tarjous saatiin poikkeuksellisesti Vesilinnalta

Kangasnäytteet oli jo tuotu aiemmin Vesilinnaan, mutta kangasvalintaa ei tehty. MetsoKaihtimelta pyydettiin toimittamaan tarjous, toiveiden mukaisesti mietitystä värimaailmasta. Sen takia tarjouksessa on muutamat värivaihtoehdot mainittuna. Heidän tarjouksessaan matalammalle osalle oli laskettu kuusi verhoa, joiden hinta oli asennettuna joko 3 110 euroa tai 3 430 euroa. Hintavaihtelu johtui siis kankaiden valinnasta. Korkeammalle osalle oli suunniteltu neljä verhoa, jotka olivat akustiikkakankaista valmistetut, joko 4 140 euroa tai 3 040 euroa. Tässäkin hintavaihteluun vaikutti kankaiden valinta, kalliimpi oli akustista villakangasta ja halvempi akustiikka - dimout-kangasta. Hinnat sisältävät myös kiskot. Jos näiden lisäksi tulee vielä jostain syystä lisätöitä, niistä laskutetaan erikseen 45 € / tunti / mies.

Ruskakaihdin tarjous

Tältä yritykseltä tuli kaikista selkein ja yksinkertaisin tarjous, eikä tarvittavaa tietoa pitänyt kahlata esitenipun läpi. Tarjouksessa tarjottiin palosuojattuja akustik –

verhoja, Svensson Markspellen kangasvalikoimasta. Verhot olisivat valmiiksi ommeltuja, 150 cm leveitä ja paino olisi 360 g / m². Valikoimassa on 28 kangasvaihtoehtoa.

Yritys oli laskenut aiemmin lähetettyjen mittojen ja pohjakuvan perusteella tarvittavan verhojen metrimäärän, 98 metriä yhteensä, ja tehnyt sen perusteella kustannusarvion, joka oli 6 370 euroa ommeltuna. Tähän tulisi lisäksi kustannuksia verhokiskoista ja roikoista. Tarjouksessa oli laskettu hintaa 1-uraiselle kiskolle, joka oli yhteensä 864 euroa. Roikkojen hinta oli 22 € / kpl. Täsmällistä hintaa ei voitu antaa, koska se vaatisi käynnin kohteessa. Asentaja tulisi nostamaan kustannuksia lisää 45 eurolla tunnissa. Laskutus tapahtuisi toteutuneen tuntikulutuksen mukaan.

Innofusor tarjous

Tarjous tältä yritykseltä oli kieltämättä häkellyttävä. Aluksi tarjouksessa perustellaan sitä, miksi heidän tarjouksensa eroaa selkeästi muista toimittajista, miksi heidät pitäisi valita sekä mitä hyötyjä heidät valitsemalla saisi. Heille oli tärkeää tehdä koko tilasta akustoitua ja samalla muuttaa koko tilassa äänen liikkuminen sekä tehdä valaisinmuutoksia. Kokonaisvaltaisen muutoksen myötä olisi tarkoitus muuttaa Vesilinnan ravintolasali visuaalisesti paremmaksi.

Ennen kustannusarvioita, yritys kirjoitti seuraavasti:

Jos tilaan halutaan niitä perinteisiä taitettavia paljeovia, niin olemme täysin väärä kumppani siihen projektiin. Jos projektissa halutaan samalla tehdä tilanjako, valoisuus säilyttäen ja samalla (ilman lisäkustannuksia) parantaa salin viihtyvyyttä merkittävästi, kaikissa olosuhteissa, ratkaisee yllä kuvattu tilanjakokonsepti sen luovalla ja akustisesti asianmukaisella tavalla. (Toni Oinonen, 2016)

Yllä kuvatulla lainauksella tarkoitettiin perusteluja heidän valinnalleen ja selitystä kokonaisvaltaiselle visualisoinnille ja akustoinnille. Kustannusarvio sisältää nyt siis kokonaisvaltaisen ratkaisun ravintolasaliin, eikä pelkkää tilanjakajaa.

Akustiikkaverhot tilanjakajiksi, sisältäen kiskot, tulisi maksamaan 11 500 – 16 500 euroa, riippuen valitusta tilanjakajavaihtoehdosta (kts. pohjakuvat). Verhokiskoihin asennettaisiin taustaaäänijärjestelmät, jotka tulisivat maksamaan 3 950 euroa. Pöytien

alle sijoitettavat akustomoduulit 32 pöydälle maksaisi yhteensä 1 500 euroa. Kaareville pinnoille olisi tarkoitus asentaa erilaisia akustoratkaisuja eli ns. teoksia värikuvatulosteista 3D-tyyliin (1 800 – 9 000 euroa). Ennen kyseisien tuotteiden asennusta, tilassa tehtäisiin mitta- ja suunnittelukäynti, jossa tehtäisiin akustinen mittaus, ja se tulisi maksamaan 1 200 euroa. Tämän mittauksen perusteella saataisiin vahvistus, kumpi vaihtoehtoista olisi parempi vaihtoehto tilanjakajan sijainnille. Mittauksen jälkeen olisi tiedossa raportointia, suunnittelua ja viimeistelyä, joka kuuluisi osaksi jo mainittuja hintoja. Ratkaisun rakentaminen maksaisi 11 500 – 27 500 euroa ja asentajien palkat veisivät vielä 4 250 euroa. Jokaiselle on tullut varmaan jo tässä vaiheessa selväksi, että tämän yrityksen ratkaisu on hinnakas ja ei vastaa varsinaisesti toimeksiantoa. Esiselvityksen aikana löydettyjä vaihtoehtoja erilaisista akustoverhoista, ei mainittu ollenkaan tarjouksessa.

Decostore tarjous

Tämä tarjous jäi kokonaan saamatta verhojen osalta. Vesilinnassa käynyt yrityksen edustaja oli päätenyt tekemään pelkästään tarjouksen verhokiskoista.

Liite 6. Paloturvallisuussäädös EN 13501–1:2007

VTT Expert Servicen (2014) sivuilla on kattavasti tietoa kyseisestä säädöksestä. Rakennuksissa käytettävistä materiaaleista on olemassa yhteisesti luotuja, eurooppalaisia paloluokituksia. Paloluokitukset määräävät sallitut tuotteet Euroopassa, mutta Euroopan ulkopuolella olevat maat valitsevat itse käyttämänsä luokituksen. Luokitukset jaetaan seitsemään eri luokkaan:

- A1-luokan tuote tai materiaali luetaan palaamattomaksi, ne sisältävät vain vähän orgaanista ainetta, alle 1 prosenttia. Esim. kuitubetoni
- A2-luokan materiaali ei lisää paloa täydessä huonepalossa, esimerkiksi metallilevy.
- B-luokkaan kuuluvat hitaasti tai rajallisesti lämpöä vapauttavat tuotteet, kun kyseiseen tuotteeseen osuu suoraan jokin palava asia.
- C-luokka sisältää samoja kriteerejä kuin B-luokka, mutta lämpöä saa vapautua nopeammin ja enemmän.
- D-luokan tuotteet vastaavat C-luokkaa, mutta lämmön vapautuminen nopeutuu ja lisääntyy entisestään. Esim. palosuojaamattomat lastulevyt
- E-luokkaan kuuluu tuotteet, jotka kestävät hetken aikaa, ilman että tuote on ilmiliekeissä.
- F-luokan tuotteet eivät täytä yllä mainittujen luokkien vaatimuksia ollenkaan.

Paloluokitusta täydennetään savunmuodostuksesta kertovat savuluokilla ja palavien pisaroiden luokilla. Savuluokkia ovat s1, s2 ja s3, palavia pisaroita ovat d0, d1 ja d2. Palavilla pisaroilla tarkoitetaan tuotteen palaessa siitä tippuvia palavia pisaroita. S3-savuluokan tuotteilla ei ole rajoituksia savuntuotolle, s2- ja s1-luokkien kokonaissavuntuotolle ja savuntuoton muodostumisnopeudelle on rajoitukset. S1-luokassa vaatimukset ovat vain kovemmat.

Lisäksi Suomen lainsäädännössä määritellään omat paloturvallisuuden säännökset:

Rakennustarvikkeisiin ei saa sisältyä ainetta, joka palaa ilman ilmasta saatavaa happea. Käytettäviin tarvikkeisiin ei myöskään saa sisältyä aineita, jotka palaessaan tuottavat poikkeuksellisella tavalla myrkyllisiä kaasuja tai ympäristölle haitallisia jätteitä. (E1 SUOMEN RAKENTAMISMÄÄRÄYSKOKOELMA, 2002)

Liite 7. Omakustanteisesti toteutettu tilanjakajan hankinta

Paikallisista rautakaupoista löydettiin tilanjakajan rakentamiseen tarvittavat verhokiskot sekä nipsut, joilla verho kiinnitettäisiin kiskoihin. Kodin Terrassa oli myös joitakin Vallilan valmisverhoja, mutta niiden pituus ei riittäisi Vesilinnan tarpeisiin. Valmisverhojen pituudet olivat 140 cm x 240 cm. Jos niitä haluaisi käyttää, jouduttaisiin niitä ompelemaan yhteen, jotta niistä saataisiin tarpeeksi pitkiä. Leveyden ollessa 140 cm, niitäkin jouduttaisiin ostamaan useampi, jotta ne riittäisivät suunnitellulle tilanjakajan paikalle. Hintaluokka vaihteli 55 euron ja 65 euron välillä, joten halvaksi ei valmisverhojen käyttökään tulisi. Yrityksen ostaessa Kodin Terrasta tavaraa, on sen mahdollista sopia osaston myyjän kanssa alennettua hintaa. Kodin Terrassa myös Rakentajapalvelun yhteyshenkilön kautta on mahdollista sopia mieluisampi hinta.

K-Raudassa oli muitakin verhoja tarjolla kuin Vallilaa ja hintaluokka vaihteli 22,50 euron ja 40 euron välillä (pois lukien Vallilan verhot). Vertailussa käytettiin Vesilinnan toivetta käyttää vain valoverhoa, jos toteutus tehdään oman henkilökunnan avulla. K-Raudan verhot olivat pituudeltaan 140 cm x 250 cm, mutta näidenkään pituus ei riittäisi Vesilinnan salin korkeuksiin. K-Raudan hintoihin pystyy yritys vaikuttamaan avaamalla tilin kauppaan, jolloin yritys tulee saamaan automaattisesti alennusta ostoksistaan. Osaston myyjien kanssa pystyy myös sopimaan joitakin alennuksia hintoihin. Molempien rautakauppojen kiskohintojen ja tarvikkeiden vertailu on taulukossa 3. Kiskojen pituuksissa näyttää olevan eroavaisuuksia, erityisesti U-kiskon kohdalla. Hinnan perusteella kiskoliu'ut nipistimellä näyttäisi olevan Kodin Terrassa halvemmat. K-Raudassa olevat verhokiskot sisälsivät enimmäkseen liukuosat jo valmiiksi, joten jos sieltä ostaa kiskot niin kannattaa vain ostaa pelkät nipistimet. Pelkän U-liu'un nipistimen hintaa ei ollut saatavilla, mutta I-liu'un nipistimet maksoivat 20 kpl pussi 3,00 €.

Kangaskauppoja Jyväskylässä on ainakin neljä: DecoStore, Eurokangas, Jyväskylän kangaskauppa ja Tiilitalon Partti. Tällä hetkellä ainoastaan Eurokankaan (valo)verhokangasvalikoimaa hintoineen, pääsi selailemaan netin kautta. Valikoima on runsas ja hintaluokkakin vaihtelee muutamasta eurosta muutaman kymppiin.

Esimerkiksi todella läpikuultava valoverho Kaste, on 150 cm leveää ja maksaa 4,90 € / metri. Erityisesti pellavaiset verhokankaat ovat hintavia (315cm leveä Chianti-pellava, 55 € / metri). Valoverhokankaita on olemassa useampi vaihtoehto, ja jollei pelkkä vaalea valoverhokangas riitä, on mahdollista valita hieman kuvioitua valoverhokangasta. Hento kuvio antaa verholle ja tilalle elävyyttä.

Taulukko 3. K-Raudan ja Kodin Terran hintojen vertailu

	Kodin Terra	K-Rauta
I-kisko	260cm = 8,50 € / kpl 220cm = 7,50 € / kpl 180cm = 6,50 € / kpl	260cm = 9,00 € / kpl 180cm = 7,50 € / kpl
U-kisko	200cm = 11,50 € / kpl 150cm = 8,50 € / kpl	300cm = 18,90 € / kpl (sis. liukuosat) 250cm = 16,90 € / kpl (sis. liukuosat) 225cm = 11,90 € / kpl (sis. liukuosat) 200cm = 13,90 € (sis. liukuosat)
I-liuku nipistimellä	20 kpl pussi = 2,95 €	20 kpl pussi = 3,70 €
U-liuku nipistimellä	20 kpl pussi = 3,95 €	20 kpl pussi = 7,90 €